

ZBOROVAL JE SINDIKAT PODJETJA

Dne 27. februarja je bil občni zbor sindikalne organizacije kombinata. Poleg številnih delegatov iz vseh organizacijskih enot podjetja je zboru prisostvoval predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Satler, glavni direktor kombinata tov. Križnik in pomočnik gl. direktorja tov. Kač.

Obračun dela sindikalnega odbora, ki je bil podan za preteklo mandatno dobo, je bil veren odraz dela in prizadevanj in aktivnosti sindikata za izboljšanje družbenega in osebnega standarda delavcev podjetja. Iz poročila predsednika sindikalnega odbora tov. Smodiša je bilo iz konkretnih primerjalnih podatkov o poslovanju podjetja za več let nazaj dokazano uspešno delo dvatisoččlanskega kolektiva. Kazalci uspešnosti po finančni in fizični realizaciji dokazujejo, da je kolektiv iz leta v leto z manjšim številom delavcev dvigal proizvodnjo in sredstva za razširjeno reprodukcijo in skladno s tem vlagal sredstva za družbeni standard in osebne dohodke delavcev.

Kolektiv kombinata, ki dela in proizvaja v tako pestri in razvejani dejavnosti na področju 4 občin, je po kvalifikacijski strukturi v naslednjem sestavu:

- z višjo šolsko izobrazbo 57 delavcev ali 3 %;
- z visoko šolsko izobrazbo 43 delavcev ali 2,2 %;

- s srednjo šolo 217 delavcev ali 11,3 %;
- s poklicno šolo 414 delavcev ali 21,7 %;
- z osemletko 382 delavcev ali 20 %;
- s 7 razr. osn. šole 163 delavcev ali 8,5 %;
- s 4. razredi osn. šole 585 delavcev ali 30,6 %;
- brez šole 51 delavcev ali 2,7 %.

V lanskem letu je zapustilo kolektiv 370 delavcev, na novo pa je prišlo v podjetje 272 delavcev. Glavni vzroki odhoda delavcev iz podjetja so bili nizki osebni dohodki, ki so znašali

- v letu 1967 po delitvi povprečno 815 din,
- v letu 1968 po delitvi povprečno 820 din,
- v letu 1969 po delitvi povprečno 925 din,
- v letu 1970 po delitvi povprečno 1.115 din.

V gornjih podatkih so zajeta vsa izplačila osebnih dohodkov, ki so jih preko leta prejeli delavci, zajete so nadure in nagrade.

Povprečno zaposleni delavci:

- v letu 1967 skupno 2.032 delavcev,
- v letu 1968 skupno 2.062 delavcev,
- v letu 1969 skupno 1.952 delavcev,
- v letu 1970 skupno 1.960 delavcev.

V podatkih o številu zaposlenih sta v letu 1970 všteti tudi organizacijski delovni enoti Šmarje in Radlje, ki štejeta 220 delavcev.

Fizični obseg proizvodnje je po glavnih panogah proizvodnje od leta 1966 do 1970 močno porasel. Če upoštevamo indeks 100 v letu 1966 v glavnih panogah proizvodnje v obratu Kmetijstvo, dobimo naslednje indekse porasta: hmelj na 115,9, žitarice 109, mleko 135, prirast živine 135 in podobno. Podobna slika je v vseh enotah kmetijstva in tudi v kooperacijski proizvodnji. Predelovalni obrati pa so dosegli uspešnejši obseg proizvodnje. Gozdarji se gibljejo z indeksom porasta fizičnega obsega proizvodnje okrog 250, DE Vital okrog 200, obrat Mesnine okrog 120, DE Mleko pa preko 300, prav tako DE Mešalnica in ostale organizacijske enote.

Sindikati meni, da je kolektiv, ki je tako uspešno posloval vsa leta in zaostaja s prejemanjem osebnih dohodkov v povprečju za panogami kmetijstva in živilske industrije Slovenije in povprečnimi dohodki delovnih organizacij v občinah, kjer ima delovna področja, upravičen, da zahteva ugod-

nejšo rešitev, pa četudi trenutno na račun razširjene reprodukcije. Ne nazadnje se sindikat podjetja zavzema za uresničitev stabilizacijskih ukrepov v naši družbi, za povečanje poslovnosti in odgovornosti do nalog, ki stoje pred celotnim kolektivom.

V razpravi so delegati in gosti podprli prizadevanje sindikalne organizacije za dvig življenjske ravni delavcev. Govora je bilo o praznovanju desetletnice obstoja podjetja, ki naj bi jo praznovali 22. julija, o izgradnji novega počitniškega naselja v Biogradu, o stanovanjski izgradnji in podobno.

Zbor je pooblastil komisijo za formulacijo sklepov in novi sindikalni odbor, da na osnovi referata in razprave izoblikujeta sklepe, na osnovi katerih naj se izdela akcijski program za bodoče delo sindikalne organizacije. Sklepe in program bomo objavili v eni izmed naslednjih števil Hmeljarja.

V nov sindikalni odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Svet Edi, Žolnir Ernest, Kuder Tone, Okrožnik Peter, Sket Janez, Tovornik Viktor, Koklič Rezika, Kolšek Franc, Kralj Vlado, Lamut Franc, Križan Tone, Zidar Tone, Vreže Franc, Divjak Mihael, Homšak Albin, Tiselj Slavko, But Franc, Črešnar Avgust, Bajda Franc, Matko Franc, Ivančič Franc, Smodiš Feliks, Polak Ida.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen Feliks Smodiš.

F. Ivančič

ZAKAJ MOLČIMO

Tri leta so minila odkar smo v Savinjski dolini ustanovili prve sekcije mladih kmetijskih proizvajalcev. Sicer je to skromen jubilej, vendar zavest da prizadevanja okrog tega niso bila zaman, tudi nekaj pomeni. V tem času je bilo delo te mladine usmerjeno predvsem v izobraževanje z različnimi tečaji, ekskurzijami, srečanji in izmenjavo mnenj. S tem je bila le delno zakrita napaka osnovnih šol, ki za poučevanje kmetijstva še vedno ne pokažejo razumevanja. Seveda pa je triletno obdobje dela že tudi nekaj in navsezadnje tudi lahko kritično precenimo kaj je bilo storjeno prav in kaj ne.

Strokovno izobraževanje je lahko uspešna podlaga za poznejše gospodarjenje. Namreč z uporabo nove tehnologije v kmetijstvu dosežemo še boljše uspehe, s tem pa si tudi izboljšamo svoj gmojni položaj. Tako je lepo in tudi prav, seveda, če ostali dejavniki, ki urejujejo kmetijsko politiko, znajo to delo pravilno vrednotiti in

spodbujati. Žal pa je pri nas ravno na tem področju največja zmešnjava. Kljub številnim razpravam na raznih forumih žarka upanja še ni od nikoder. Kmetijstvo še vedno životari, nobena skrivnost pa ni, da tudi člani naših sekcij vse pogostejše odhajajo v industrijo iskat večji kos kruha. Prav tu pa se pojavi vprašanje, če je sploh smotno posvečati toliko pozornosti izobraževanju, saj le-tega v danih pogojih ni mogoče uspešno uporabiti.

Prav bi bilo, da tudi naš aktiv upre jadra v veter, ki naj bi pregnal temne oblake iznad situacije kmetijstva. Molk ne koristi nikomur, pa tudi kmetijstvu ne bo. Združeni jasno povejmo kaj nam ni všeč in česa si želimo. Potrebna je glasnost, saj problemov je dovolj in se z njimi vsak dan bori. Ne pričakujemo nobenih poklonov, temveč samo plačilo primerno našemu trudu ter kmetijstvu odkazati mesto, ki mu pripada.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V lepih februarjskih dneh so stalne delavke odkopale že precej hmeljišče in jih pripravile za skorajšnjo sezono

ŠE VEDNO PREVEČ PREDRACIJH BOLEZNIN

Po zaključku preteklega leta, ko ugotovljamo rezultate skrbi in prizadevanja v smeri čim intenzivnejšega tehničnega ter gospodarskega napredka in razvoja, ob poskusu dosega ekonomskega povečanja proizvodnje preteklega leta, pa hkrati ne pozabljamo na vlogo pri tem pomembnem faktorju, to je zdravega in pri varnem delu zaposlenega človeka.

Ta faktor si pri nas mnogi zaradi nerazumevanja, površnosti ali predsodkov težko predstavljajo kot pomembnega v zvezi s proizvodnjo ali še celo v poudarku z raznimi ekonomskimi računnicami. Neuspeh na področju varstva delavcev pri delu, se neposredno odraža v posledicah, v produktivnosti in finančnem uspehu podjetja.

Za doseg ustreznih stopnje varnosti delavca pri delu, **poizkušamo** zahteve varnega in zdravega dela vključiti v prav vsak del delovnega procesa.

Integrirati zahteve varstva pri delu v vse ključne elemente delovnega procesa, pomeni, da jih je treba uporabiti in urediti tako, kot to zahteva tehnika in zakonodaja varstva pri delu.

Zakoniti predpisi o varstvu pri delu tvorijo tudi za našo delovno organizacijo osnovo za pridobivanje pomembnosti vloge tehničnega, zdravstvenega, pravnega in preventivnega reševanja problemov s tega področja.

Če povzamemo glavno misel predgovora, potem odpade dvom, da je zdrav in pri varnem delu zaposlen delavec, eden izmed nepogrešljivih faktorjev za uspeh pri karšnem koli delu, kar je vodilo dela službe za varstvo pri delu. Služba za varstvo pri delu v podjetju je organizirana v smislu zakonodaje varstva pri delu, vendar v strukturi podjetja ne spada v štabno hierarhijo, da bi popolnejše odigrala vlogo v vseh zadevah varnosti.

Delo službe je programirano in organizirano v podjetju tako, da ob sodelovanju z ostalimi zunanjimi faktorji narekuje takšno skrb na delovnega človeka, ob interesu za čim večjo delovno storilnost, poslovnost in dohodek, da je delo organizirano, vodeno, delovna sredstva pa po možnosti opremlje-

na tako, da je čim manj nevarnosti za delavčovo zdravje in življenje.

Dejavnost službe za varstvo pri delu je naprej programirana s sanacijskim in letnim programom. Sanacijski program je bil izdelan na osnovi potrebe za sistemsko in načrtno saniranje relativno nizke stopnje varnosti naprav, sredstev dela in opreme. Sanacijski ukrepi so, bili razen redkih primerov realizirani, vendar se kljub temu odgovorne vodje posameznih enot premalo zavedajo svojih dolžnosti v zvezi z realizacijo programa. Tako v celoti niso izpolnjene zahteve programa v DE Kooperaciji pri sanacijski ureditvi tovornih dvigal v 4 hmeljskih sušilnicah ter dopolnilna oprema preostalih traktorjev Ferguson s primernimi fiziološko in zdravstveno ustreznimi sedeli.

DE Hladilnica sadja je imela sicer zagotovljena finančna sredstva za prepotrebno dihalno napravo, vendar nabave še ni realizirala.

Tudi Obrat Mesnine ni v celoti izpolnil svojih obveznosti do programa. Še vedno delavci odstranjujejo rogove govedu na star in zelo nevaren način z odsekovanjem, čeprav sanacijski program zahteva konec takšnemu načinu dela z nabavo in uporabo ustrezne električne žage ali pa pnevmatičnih klešč. Ostale nerealizirane obveznosti enot so opravljene zaradi spremembe tehnoloških postopkov, adaptacij ali preusmeritev proizvodnje. Letni program dela je sestavljen na podlagi zahtev sanacijskega programa, zakonitih zahtev ter specifične potrebe varstva pri delu v podjetju.

Z operativnim in tehničnim delom je bilo opravljenih 5 meritev koncentracij zastrupljenosti ozračja z organofosfornimi etri pri škropljenju hmelja proti rdečemu pajku. Rezultati meritev so pokazali, da so kabine na novih traktorjih Steyer tako popolne, da odpade pri osebni zaščiti traktorista pri škropljenju potreba uporabe zaščitne obleke tudi pri vetrovnem vremenu.

Meritve fizikalno kemičnih pogojev dela v DE Strojna postaja, Vital, Mesnine in Mleko zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in opreme niso bile opravljene, zato jih bomo opravili v letu 1971.

V Obratu Kmetijstvo so bile v času obiranja hmelja opravljene meritve osvetljenosti na posameznih delovnih mestih pri stojih za obiranje hmelja, vendar so rezultati meritev pokazali zelo slabo umetno osvetlitev, na nekaterih mestih pa osvetlitev kljub izredni občutljivosti merilca, zaradi slabe osvetlitve, ni bilo mogoče izmeriti.

Meritve upornosti strelovodnih naprav so bile opravljene vsaj enkrat na skoraj vseh napravah. Meritve varnosti dotika pa so bile opravljene samo na obiralnih strojih za hmelj in to med pripravo strojev pred obiranjem.

Pri meritvah strelovodnih prevodnosti strelovodnih naprav je bilo ugotovljeno, da odvodi in ozemljitve ne ustrezajo tehničnim uzancam in namenom v 43 %, medtem ko je bila varnost pred električnim tokom pri obiralnih strojih zanjena. Meritve varnosti dotika na ostalih elektro gospodarskih uporabnikih pa niso bile opravljene zaradi ukinitve delovnega mesta referenta za protipožarno varnost.

Pri neposrednih tehničnih kontrolah, če delovna sredstva ustrezajo zahtevam varstva pri delu, je bilo v 23 primerih ugotovljeno, da te že konstrukcijsko ne odgo-

varjajo najosnovnejšim zahtevam varnega dela, v 17 primerih je bilo ugotovljeno, da so tehnična zaščitna sredstva na strojih in napravah obstojala, vendar se ne uporabljajo zaradi komodnosti in malomarnega odnosa do varnega dela.

V ostalih 41 primerih pa je bilo ugotovljeno, da so vir nevarnosti povzročili neprimerni in nevarni načini dela zaradi osebnega odnosa do dela ali nevednosti, zaradi nepravilne ali zastarele organizacije dela, kljub uporabi novjših tehnoloških postopkov in opreme, zaradi pomanjkanja ali neuporabne osebne varnostne opreme ter zaradi brezbriznega odnosa do varnega dela pri posameznih odgovornih delavcih ne zavedajoč se varnostnih in civilno pravnih posledic odgovornosti.

(Nadaljevanje na 9. strani)

TATVINE V MESNINAH

V mesecu februarju smo iz dnevnega časopisja lahko razbrali, da je v Mesninah nekaj takih delavcev, ki ne znajo ločiti tujeja od svojega. Pa, da ne boste sedaj mislili, da so samo v Mesninah.

Ne moremo mimo sestavkov, ki sta bila objavljena v »Delu« in »Ljubljanskem dnevniku«, kjer sta novinarja napisala le del resnice, v ostalem pa zadober napihnila tako, da bi spravljeni v balon, prav gotovo počila. Kaj hočemo, papir prenese vse, dandane pa nismo več navajeni govoriti resnice. Če tega ne zmoremo, potem je bolje, da ne spregovorimo. Slaba povezava novinarjev z organi javne varnosti pač ni rodila resnice. Sicer pa zakaj bi se okrog tega živcirali, pogledjmo resnici v oči.

Povedati moram, da so organi uprave javne varnosti res odkrili nepravilnosti, vendar deloma s pomočjo obrata Mesnine. Mesnine imajo v Gorici pri Celju v našem skladišču, kjer se sezonsko značno sušijo raznovrstni izdelki že od leta 1969 dalje. Tako sušenje traja vse od novembra meseca do maja naslednjega leta. Cez poletje je skladišče prazno.

Glede evidence zalog v tem skladišču mogoče to, da se je ta vodila v predelavi, in sicer količinsko, ne pa komadno. V praksi je bilo vedno tako, da se je za zimske salame in druge artikule, zaključene za sušenje, vedno vodila tudi evidenca o kosih. Ko so salame razkladali in obešali v skladišču, je poleg šoferja in delavcev, bil vedno prisoten še skupinovodja ali mojster iz predelave, ki je bil zadolžen za pravilno skladiščenje. Poleg tega je imel ta delavec tudi nalogo, da čuva družbeno premoženje pred eventualnimi tatvinami. Kljub vsemu temu pa se je prišlo, da so nekateri delavci izkoristili zaupanje in odnašali salame takrat, kadar je bil skupinovodja v skladišču oz. pri avtomobilu.

Delavca F. O. in J. L. sta že decembra meseca leta 1969 izkoristila praznino, ko se je blago razkladalo, ter si prisvojila manjšo količino salam ter to ponoči vilo tudi leta 1970 v januarju, februarju in aprilu mesecu. Sprva sta to delala na lastno inica-

tivo in ukradene izdelke uporabljali zase. Kasneje pa jih je v to navajal in celo do njih zahteval N. I., stanujoč v isti zgradbi, in ga omenjati kot nekega mladinskega funkcionarja tega kraja. Tako ukradene mesne izdelke so potem uporabili za Silvestrovo 1969/70 in praznovanje dneva žena leta 1970. Nekaj mesnih izdelkov sta odtujila tudi iz predelave ob priložnostih, ko je bil kdo od njih dežurni v sušilnici v popoldanskem času. Tudi delavec P. S. je v letošnjem letu odtujil manjšo količino hrenovk in kranjskih klobas iz predelave. Vsi trije navedeni delavci so se zgovorjali pred komisijo za zaščito delovnih dolžnosti podjetja.

Komisija je za O. F. in L. J. predlagala upravnemu odboru izključitev iz delovne skupnosti podjetja, medtem ko je za P. S. izrekla »zadnji javni opomin«.

Najtežje kršitev delovne dolžnosti pa je storil K. S. kot skupinovodja v PE Predelava s tem, ko si je prisvojil 22 kg savinjskih klobas in ne nekaj 10 kg sremskih klobas, kot je pisalo v dnevnem časopisju. Organi uprave javne varnosti so ga celo prekrstili v vodjo predelave. Navedeno količino klobas so organi uprave javne varnosti zasegli in vrnili Predelavi, za kar je bilo izdano potrdilo. Tudi za tega delavca je komisija predlagala upravnemu odboru izključitev. Ko je UO obravnaval vse tri delavce na seji 24. 2. 1971, je bil s tajnim glasovanjem izključen iz delovne skupnosti podjetja le K. S., skupinovodja v predelavi, medtem ko je za O. F. in L. J. bil izrečen »zadnji javni opomin« ter sprejet sklep, da povrneti vso škodo, ki je nastala z odtujevanjem mesnih izdelkov za vsakega posebej v višini za ca. 500 din. Oba sta priznala dejanje in bosta morala škodo plačati ne glede na to, kako jima bo N. I. plačal tisti del, ki je bil porabljen za razne prireditve.

Verjetno bodo izrečeni ukrepi vzgojno vplivali na vse štiri delavce, da bodo v bodoče dobro premislili, če se jim še splača počenjati kaj takega. Drugim, ki pa so takim dejanjem podvrženi ali imajo tudi take namene, pa naj bo to resno opozorilo.

J. F.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Morda bo neka oblika problemske konference mladih na vasi pripomogla k reševanju takšnih ciljev. Ali je kmet naš družbi potreben ali ne, o tem nima smisla razpravljati. Prav tako pa se strinjam z dejstvom, da kmečko mladino ne kaže siliti k delu v kmetijstvu, vendar pa smatram, da jo s takšnim stanjem, v kakršnem je kmetijstvo sedaj, prav tako ne kaže siliti iz kmetijstva. Naj povzamem besede nekega Savinčana, ki pravi, če bomo nadaljevali tako naprej, bomo čez nekaj let imeli ob Jadranskem morju razvito industrijsko državo, kmečki sloj prebivalstva pa bomo našli nekje na obali Baltijskega morja. Pa še res je.

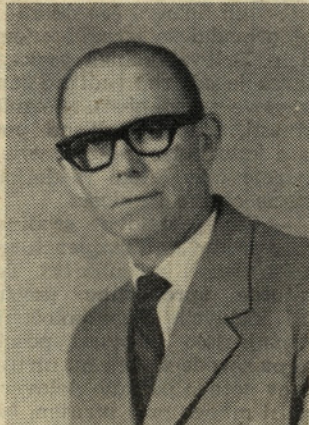
Franci Izlakar

Za oddolžitev pokojnemu Ivanu Kronovšku

»Danes joče Savinjska dolina« — je dejal 15. II. ob odprtem grobu, v katerega smo ta dan v Braslovčah položili posmrtno ostanke Ivana Kronovška, predsednik hmelnjarskega odbora Pongrac Turnšek.

Zaskrbljeni smo spremljali potek zahrbtnje in težke bolezni, ki je priklenila na posteljo našega Ivana in nikakor nismo mogli verjeti, da je 12. februarja ugasnilo njegovo življenje.

Njegovi sodelavci, prijatelji in znanci nikakor nismo mogli razumeti, da lahko ugasne človek, ki je bil še pred dnevi poln načrtov za bodoče delo v dobrobit kmečkega človeka. Ivanovo smrt bi si tisti, ki smo poznali njegovo življenjsko pot, težko drugače zamišljati.

Rodil se je 7. februarja 1903. leta kmečkim staršem v Orli vasi. Izredna inteligenca, vitalnost in čut za poštenost so ga že v mladeniških letih leta 1924 pripeljala v vrste naprednega kmečkega gibanja. Bil je ustanovitelj društva kmečkih fantov in deklet v Orli vasi, neumoren organizator teh društev po Savinjski dolini in Sloveniji, od leta 1928 pa do vojne predsednik Zveze kmečkih fantov in deklet Slovenije. Kot neumoren organizator in priljubljen govornik je bil znan po vsej Sloveniji in med mladimi kmečkimi ljudmi vedno dobrodošel tovariš in svetoalec, ki je vedno in povsod poudarjal, da je napredek vasi povezan z njeno organiziranostjo in večjo izobrazbo kmečkih ljudi. To svoje osnovno načelo je poudarjal povsod, tudi v mesečniku za kmečko prosveto »GRUDA«, ki ga je urejeval dolga leta.

Govornik, poslanec tovariš Kreft, je v poslovnem govoru pred Ivanovo rojstno hišo ponovil besede, ki jih je Ivan izrekel ob otvoritvi doma »Matije Gubca« 1939. leta v Sv. Juriju pri Ščavnici — današnjem Vidmu ob Ščavnici: »Dom

Matije Gubca — je dejal med drugim — pomeni prelom s preteklostjo in začetek nove dobe. Kmečki ljudje ne bomo več hlapeci, ampak svobodni gospodarji svoje zemlje. Dovolj je bilo tlačanstva, dovolj muk, v bodoče pa mora slovenski narod zaživeti pravo novo življenje. Prosveta mora biti res luč, ne pa vodilo v temo in mrak. To spoznanje bo za večne čase vrglo raz naših ramen breme umetno ustvarjene manjvrednosti, poniževanja in dvignilo kmečko delovno ljudstvo na dostojno mesto v človeški družbi!«

Pretekla vojna pokojnega Ivana in društev kmečkih fantov in deklet ni našla nepripravljenih. Mnogi so se brez oklevanja vključili v boj proti okupatorju in njegovim pomagačem. Ivan pa je prevzel 1943. leta odgovorno mesto v komisijah Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta. Okupator mu je izselil svoje in usteril brata, ki je bil naslednik domačije v Orli vasi. Kljub odgovorni funkciji in položaju, ki ga je zavzemal takoj po vojni, se je brez premišljanja kmalu odzval klicu družine in zemlje in se vrnil na domačijo.

Obnova med okupacijo upoštevanega doma ga ni ovirala, da se ne bi z vso vnemo vključil v organizacije kmetijskega združništva. Sodeloval je pri ustanavljanju in upravljanju hmelnjarske zadruga v Žalcu, izgradnji hmelnjarskega inštituta v Žalcu kot vnet organizator prostovoljnega dela hmelnjarjev pri gradnji, ustanovitvi kmetijske obdelovalne zadruga in kmetijske zadruga v Trnavi. Dolga leta je predsedoval KZ Trnava in sodeloval v ostalih organih združnega upravljanja. Po reorganizaciji 1964. leta pa je bil izvoljen za predsednika sveta kooperantov pri kmetijskem kombinatu v Žalcu.

Vsa povojna leta je sodeloval pri urejanju glasila Hmeljar in bil njegov zvest sodelavec. Njegove zapisane in izrečene besede nas bodo še dolgo spremljale, nas vzpodbujale k nadaljnjemu delu in nas spominjale na njega.

Zelo ponosni smo bili, ko je pred dvema letoma kot najstarejši poslanec in kmet odprl prvo zasedanje slovenske ljudske skupščine. Njegovo delo v skupščini je bilo prežeto z veliko vero v našega kmečkega človeka in z velikim zaupanjem v družbo, da bo na vasi nakopičene probleme rešila čim prej. Bil je res ljudski poslanec, vsakomur pristopen in vedno pripravljen pomagati. Pri tem obilnem in ne lahkem delu je precejeval svoje fizične sposobnosti in hotel z voljo in delom premagati težko bolezen. To je odraz njegovega značaja in življenja, ki je bilo posvečeno boljšemu življenju delovnega človeka.

Koliko nam je pomenil, je dokazal njegov pogreb. Saj smo ga na zadnji poti pospremili mnogoštevilni znanci, prijatelji in sotovariši iz cele Slovenije.

Bodimo mu za njegovo delo vedno hvaležni!
Slava njegovemu spominu!

Prezgodnje slovo od starešine

V ponedeljek, 25. januarja 1971, je nenadoma in nepričakovano ugasnilo življenje našemu kooperantu in poznanemu družbenemu delavcu ROBERTU KLADNIKU iz Čepelj pri Vranskem.

Rodil se je 14. 7. 1911 na Vranskem kot sin posestnika in poštnega uradnika. Kasneje je prevzel posestvo v Čepeljah pri Vranskem, kjer je vseskozi gospodaril kot dober in napreden kmet, zlasti hmelnjar. Že v mladih letih se je spoznal s hmeljem, z vsemi težavami in slastmi, ki jih hmelnjarju daje ta grenka roža. V času svojega gospodarjenja ni odstopil od hmelja in bil je vedno med največjimi proizvajalci te kulture na našem področju. Vedno je bil vesel vsake novosti v teh-

Robert Kladnik

nologiji proizvodnje hmelja, ker se je zavedal, da sicer ne bo zmogel opraviti potrebna dela. Prav v tem času se je z veseljem odločal za nabavo obiralnega stroja tudi za Čeplje.

Njegovo razmeroma kratko življenje je bilo pestro in bogato. Glavni cilj mu je bilo delo v kmetijstvu. Vse svoje življenje je posvetil razvoju in napredku kmetijstva in kraja samega. Vedno je želel naj se kmetu ne omogoči samo delo, ampak naj dobi tudi pravico soodločanja in samoupravljanja.

Po vojni je ustanovil delovno zadrugo in je bil tudi njen predsednik. Kot kmet kooperant je do zadnjega aktivno delal v organih upravljanja pri KK Žalec. Prav sedaj je bil predsednik sveta kooperantov na PE Vransko in član sveta kooperantov DE Kooperacija v Žalcu.

Z veseljem in ponosom je na zadnjem hmelnjarskem prazniku v Braslovčah za

eno leto prevzel funkcijo hmelnjarskega starešine, ki jo pa žal zaradi prezgodnje smrti, ne bo mogel do konca izpeljati.

Za svoje delo na področju kmetijstva je dobil tudi priznanja in pohvale.

Vsa leta je bil tudi prizadeven družbeni delavec, večkratni odbornik SO Žalec. Bil je tudi član lovske družine Vransko.

Med vojno je bil terenski aktivist in je prejel za svoje požrtvovalno delo odlikovanja za hrabrost in medaljo za zasluge za narod.

Na njegovi zadnji poti ga je kljub slabemu vremenu spremljalo izredno veliko ljudi iz bližnje in daljne okolice. Od njega se je v imenu poslovnih prijateljev in vseh občanov poslovilo več govornikov. S svojim delom si je postavil trajen spomenik.

Naj počiva mirno v domači zemlji, ki mu je bila najdražja.

Slava njegovemu spominu!

Ali naj bo delovni počitek predpisan ali ne?

Pod tem naslovom želim nadaljevati razpravo okrog rednega z zakonom predpisanega odmora in počitka pri delu ter tako imenovanega »ilegalnega počitka«, katerega si delavec vzame sam. Ločiti moramo počitek od odmorov. Počitek je čas, ki nastopa izven delovnega časa, odmor pa je čas katerega koristimo v delovnem času. Dejstvo je le eno, in sicer, da je redni odmor dovoljen in za katerega je zaželeno, da se kar najbolje izkoristi, delavcu pa omogoči, da v drugi polovici dnevnega delovnega časa z enako sposobnostjo in močjo nadaljuje delo, pri čemer produktivnost dela naj ne bi bila nižja kot v prvem delu.

S tem člankom ne mislim napadati pisca prvotnega sestavka. Prav je, da se je dotaknil problema, ki v praksi ni dokončno rešen. Kljub temu pa smatram, da se ga tudi v celoti ne da rešiti. Gre namreč za širši pojem, ki je povezan z delovnim časom kot ekonomsko kategorijo in od katerega je odvisno vrsto drugih elementov kot so npr.: osebni dohodki, letni dopust, razna nadomestila osebnega dohodka itd.

Preden bi se nekoliko dotaknil zakonjenega počitka in odmora med delovnim časom in izven, nameravam razpravljati o utrujenosti in ilegalnem odmoru. Z utrujenostjo se res ukvarjajo psihofiziologi, zato bom kot nestrokovnjak na tem področju bolj skromen in morda celo premalo jasen. Fiziologija na eni strani proučuje življenjske procese, ki se odigravajo v človeškem organizmu med delom in ki jih povzroča vpliv okolice, v kateri delamo in živimo. Psihologija dela pa je nasprotno od fiziologije znanost, ki proučuje psihične lastnosti ljudi, ki delajo, in odnose, ki nastajajo pri ljudeh med delom. Človeški organizem stalno troši določeno količino energije, katero dobi iz zaužite hrane. S trošenjem energije se omogoča aktivnost človeškega organizma, ki se kaže v obliki notranjega in zunanega dela. Poraba energije je odvisna od težine opravljenega dela. Delavec v pisarni porabi od 2.800—3.500 kalorij energije, medtem ko delavec v proizvodnji tudi do 5.000 ali 6.000 kalorij, kosec, ki ročno kosi travo, pa celo okoli 7.200 kalorij. Značilno je namreč, da umsko delo, pa čeprav najintenzivnejše, ne povzroča nekega povečanja porabe energije, pa vendar pri takem delu nastopa utrujenost, ki ima za posledico črpanje živčnega sistema. Na utrujenost vpliva predvsem delovna sposobnost (obvladovanje dela na delovnem mestu) in pogoji dela. Sposobnost se kaže v obliki navađ, spretnosti in znanju. Zato so največkrat od dela bolj utrujeni tisti delavci, pri katerih je zmanjšana delovna sposobnost in delajo v zelo slabih delovnih pogojih. Veliko je tudi takih delavcev, ki po opravljenem rednem

delovnem času doma še veliko delajo in namesto, da bi prišli naslednji dan na delo spočiti, so utrujeni. Manj utrujeni pa so delavci, ki delajo na delovnih mestih, kjer je prisotna večja delitev dela, in tisti, ki si vzamejo dovolj časa za počitek v popoldanskem oz. nočnem času. V našem podjetju, ko uvajamo predvsem v predelovalno dejavnost sodobno mehanizacijo, že lahko govorimo o delitvi dela tako, da razdelimo neko skupino dela na

JOŽE FRANKO

več operacij. Vsak delavec opravi del operacije, več delavcev pa na tak način v določeni fazi dela opravi skupaj celotno operacijo, ki je posledica določene organizacije dela oz. tehnološkega procesa. Na podlagi tega menim, da je pri delitvi dela nemogoče izkoriščati delovni čas na račun ilegalnega odmora. Če se to dogaja, potem lahko en delavec povzroči zastoj celotne operacije v organizirani proizvodnji. Tudi posamezne delovne skupine, če so na skupinski normi, verjetno ne bodo dopuščale, da bi skupina delavcev delala za nekoga, ki bo potem dobil enako plačilo kot drugi. Večkratni odmori so mogoči le pri delavcih, ki samostojno delajo in so na individualni normi ter je njihovo delo zelo težko, vendar pa je pri tem treba upoštevati postavljene normative (norma ure). Nemogoče je zaradi napornega dela dovoljevati več odmorov med delovnim časom, še manj pa, da bi jih kot take lahko zakonili. To je mogoče izvajati le v težki industriji, kar pa pri nas ne pride v poštev. Tako imenovani odmori so bili in bodo še nadalje obstojali ter jih je praktično težko odpraviti. Mogoče pa jih je znižati, če nadrejeni delavci to dosežejo s čvrsto delovno disciplino in na delavce

vplivajo tako, da v tem pogledu vladajo med delavci dobri medsebojni odnosi ter da velja pogovor: »Vsi za enega — eden za vse«. Za uzakonitev ilegalnih odmorov pa imamo danes pri nas še premalo izkušenj in znanja, da bi lahko to izpeljali ter ugotovili, katera dela bi prišla v poštev kot zelo težka in pri katerih delavec ne more, če upoštevamo pol ure za odmor med delovnim časom, preostali delovni čas delati, ne da bi pripadal še izredni odmor pri delu. Delovni učinek vsakega delavca je odvisen tudi ne samo od njegove sposobnosti, njegovih lastnosti, ampak tudi od pogojev, pod katerimi opravlja svoje delo. Pogoje dela lahko razdelimo na razne oblike in sicer:

— Pogoje delovne sredine, kamor prištevamo temperaturo, vlago, zračenje, svetlobo itd. Temperaturne spremembe povzročajo pri delavcih nerazpoloženje in zmanjšujejo delovno sposobnost, to pa seveda vpliva na utrujenost. Prav gotovo postane delavec v pisarni mnogo prej utrujen, če dela pri previsoki temperaturi, kot pa delavec, ki dela v prostorih s primerno temperaturo. Iz podatkov, ki so nam na razpolago, vemo, da imajo ZDA predpisano, da je za zelo lahko delo zadostna temperatura 18° C, za lahko delo od 16—18° C in za intenzivno fizično delo 13-16° C. Zelo pomembno je za delovne pogoje tudi to, da se dela v zračnih in ne preveč vlažnih prostorih. Med pogoje delovne sredine prištevamo osvetlitev delovnih mest. Dnevna svetloba je boljša od umetne svetlobe. Umet-

na razsvetljava je lahko direktna indirektna in kombinirana. Najugodnejša svetloba je indirektna ter ugodno vpliva na delavca pri delu.

— Pogoji izvajanja dela.

Sem prištevamo delovni ritem, čas in dolžino trajanja dela, vrsto dela itd. Pravilna razporeditev dela v teku enega delovnega dneva zvišuje delovni učinek. Iz prakse nam je znano, da se začetniki hitreje utrudijo kot starejši delavci in to prav zato, ker nimajo dovolj izkušenj in si ne znajo določiti tempo oz. ritem dela. S pravilno razporeditvijo časa, napora, kot časa odmora, ki se izmenjuje, in pravilnim odločanjem počitka, se zmanjšuje potrošnja delovne energije pri vsakem delu. Aktivnost delavcev pri delu je odvisna od tega, ali se dela dopoldne, popoldne ali ponoči. Dokazano je, da je popoldansko delo produktivnejše od dopoldanskega. Na produktivnost dela vplivajo tudi razni šumi, zvoki, ropot itd. Med ostale pogoje dela lahko prištevamo še celo spol, starost itd. Delovna sposobnost človeka traja približno 40 let, in sicer med 20 in 60 letom. Praksa dokazuje, da delovna sposobnost raste z leti prakse in s tem vzporedno tudi delovni učinek. Tudi število nesreč pri delu je pri mlajših delavcih mnogo večje, kot pri starejših. Dovolj jasen primer za to je ravno obrat Mesnine, kjer so udeleženci v nesrečah predvsem mlajši delavci.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Vital se priporoča

Odslej celotni izbor brezalkoholnih in alkoholnih pijač Vital in Sinalco nič več v polnilnici, ampak

V PRODAJALNICI VITAL

Ložnica, Soseska 22, Žalec

pri Jurhar Sonji

Prodaja preko ceste — ugoden nakup

Napeljava žične mreže iz žice izolirane s PVC

Uvozili ničvredno koruzo

V skladišču leži več deset tisoč ton uvožene koruze, za katero je Kmetijski inštitut v Ljubljani dal oceno »ni primerna za krmilo.«

Nihče se ni preprical o kvaliteti koruze in je bila kupljena na slepo brez potrebnih mednarodnih sporazumov.

Toliko pišemo in govorimo o odgovornosti. Sodnika za tako čudne dogodke in krivce pa ni, ali pa prepozno, ko že gre vse v pozabo.

V ZDA vedno manj farm

Ministrstvo za kmetijstvo ZDA sporoča, da je bilo pri njih 1969 leta le 3,054.000 farm ali 23 % manj kot v letu 1960. V kmetijstvu dela za tretjino manj ljudi kot leta 1960 ali le še 10,454.000, kar je 5,2 % vsega prebivalstva.

EKONOMIKA

V PRIDELOVANJU JAGOD

V lanskim osmi številki Hmeljarja smo pisali o novjših postopkih pridelovanja jagod. Vsaka proizvodnja pa je interesantna le, če daje primeren zaslužek.

Poglejmo si še ekonomsko plat. Dobre rezultate pridelovanja bomo dosegli le takrat, če bomo dobro pripravili zemljo za nasade, uporabljali kvalitetne sadike in nasade primerno oskrbovali. V nasadih, ki bodo dobro pripravljeni in oskrbovani, lahko pričakujemo pridelke, ki bodo pokrili vse stroške in nam dali dohodek, od zanemarjenih pa tega ne moremo pričakovati.

Kot za mnoge druge kulture, imamo tudi za jagode izdelanih več proizvodnih kalkulacij. V kalkulacijah so zajeti vsi stroški od osnovne priprave zemlje, reprodukcijskega materiala, sadik do osebnih dohodkov.

Stroški so razdeljeni na tri dele, in sicer: stroški za napravo nasada, za oskrbo v prvem letu in stroški za oskrbo v drugem letu. Intenzivni nasadi so samo dvoletni, ker že v tretjem letu pridelek tako pade, da se nasada ne izplača več oskrbovati.

Pri napravi nasada predstavljajo glavne stroške le dve postavki, in to: sadike in folija za pokrivanje zemlje. Na hektar površine potrebujemo 45 tisoč sadik, pri ceni 0,35 din za komad zneso preko 15.000 din, stroški za folijo pa znesejo okrog 2.000 din po ha. Z upoštevanjem vseh ostalih stroškov za hlevski gnoj, umetna gnojila, strojne storitve in osebne dohodke dobimo skupne stroške za napravo 1 ha nasada jagod okrog 28.000 din.

V stroških oskrbe v prvem letu je glavna postavka obiranje. Pri pridelku 10 ton v prvem letu in 2.000 porabljenih urah na hektar nam da to znesek 9.000 din. Z

ostalimi stroški za zaščitna sredstva, embalažo in osebne dohodke pri ostalem delu (brez obiranja) znesejo stroški oskrbe v prvem letu okrog 12.000 din. Tudi pri oskrbi v drugem letu predstavlja obiranje najvišji del stroškov. Pri pridelku 15.000 kg/ha porabimo za obiranje 3.000 ur, kar pomeni preko 13.000 din stroškov. Skupaj z vsemi ostalimi stroški zneso oskrba v drugem letu okrog 17.000 din. Skupni stroški pridelovanja jagod na enem hektarju so torej okrog 58.000 din.

V izračunu pa niso zajeti stroški prevoza, hlajenja in skladiščenja, ki bodo pri že omenjenem pridelku v dveh letih znašali 13 tisoč din. Planirana proizvodna cena 1 kg jagod je pri omenjenem pridelku in navedenih stroških vključno s hlajenjem, prevozom in skladiščenjem 2,83 din. Če pa te stroški izločimo, ker so pravzaprav vlaganja delovne organizacije, je planska proizvodna cena pri proizvajalcu 2,31 din za kg.

V pogodbi o proizvodnem sodelovanju pri pridelovanju jagod garantira kombinat proizvajalcem minimalno odkupno ceno 3,50 din za kg jagod. Pri omenjenem pridelku bi bil torej dohodek v dveh letih 87.500 din. Če od tega odštejemo stroške vlaganja in osebne dohodek, nam ostane v dveh letih na 1 ha nasada okrog 20.000 din čistega dohodka. Tudi če bi dosegli 20 % manjši pridelek, kot je zajet v kalkulaciji, nam še vedno ostane preko 10.000 din čistega

dohodka. To pa pomeni, da se nam pridelovanje izplača.

Pogoji za prodajo jagod so se zaradi povečanega povpraševanja in velikih možnosti za izvoz zelo izboljšali. Kot smo videli, je pridelovanje tudi z ekonomskega stališča zanimivo. To pomeni, da se nam izplača to proizvodnjo močno razširiti.

Zaradi lažje organizacije smo se odločili, da bomo na področju naše DE Kooperacija širili to proizvodnjo zaenkrat samo v štirih področjih, in to v okolici Strmca na PE Vojnik, v okolici Celja na PE Celje, v Galiciji na PE Petrovče in v okolici Vranskega na PE Vransko.

Ta področja so po prirodnih pogojih, ki jih jagode zahtevajo, najbolj ugodna, poleg tega pa so tudi prometne poti toliko urejene, da dopuščajo racionalno organizacijo prevoza.

Kooperantom, ki se bodo odločili za pridelovanje jagod, bo kombinat dobavil potrebne kvalitetne sadike, dovolj črne folije ter ostali reprodukcijski material. Strokovna služba kombinata pa

bó proizvajalce pomagala z nasveti.

Kmetom-kooperantom, ki imajo na razpolago primerne njivske površine, priporočamo, da se odločijo za to proizvodnjo. Celotno oskrbo zaradi moderne tehnologije ne zahteva veliko delovne sile. Edina delovna konica je obiranje, ki zahteva za vsakih 10 arov nasada najmanj dve delovni moči. Ker ljudi že tudi na kmetijah primanjkuje, nas bo pri velikosti nasadov to omejevalo.

Optimalna velikost nasada za posamezno kmetijo bo okrog 20 arov. Kljub tako majhni površini lahko tak nasad predstavlja za določeno kmetijo lep dodatni dohodek. To velja še posebno za take kmetije, ki poleg živinoreje nimajo še druge primerne vpejlane proizvodnje (npr. hmeljarstvo).

Jagode v intenzivnih nasadih bomo pričeli saditi že to pomlad. Kvalitetnih sadik pa še nimamo dovolj na razpolago, zato bodo začetne površine manjše. V mesecu avgustu pa bomo imeli sadik dovolj, tako da bomo lahko osnovali okrog 5 ha nasadov.

Vsi, ki se bodo zanimali za sajenje jagod, naj se obrnejo zaradi podrobnejših pojasnil na vodje poslovnih enot ali področne pospeševalce. Škoda bi bila, da bi izpustili lepo priložnost za dober zaslužek.

L. Semprimožnik

ZADRUŽNI HLEVI V ITALIJI

Decembra lani sem se udeležil dvodnevne strokovne, ekskurzije v sosednjo deželo Furlanijo-Juljsko krajino, ki jo je v dogovoru s Poverjeništvom za kmetijstvo in gozdarstvo ter Pokrajinskim odborom nacionalne Zadrúžne zveze organiziral kmetijski inštitut Slovenije.

V teh dneh smo si ogledali vrsto zanimivosti s poudarkom na kmečko zadrúžništvo. Posebno zanimivi so bili skupni zadrúžni hlevi, zadrúžne trsnice in planinski pašniki.

Prvi zadrúžni hlev smo si ogledali v zadrugi RAUSCEDO. Tu je tudi največja zadrúžna trsnica v Evropi. Kakšni so bili razlogi za nastanek zadrúžnega hleva? Zaradi specializacije kmetije na intenzivno proizvodnjo v trsničarstvu je postala živinoreja kmetu obremenitev. Potreboval pa je hlevski gnoj za trsnice, zato se ji ni mogel odpovedati. Začeli so razmišljati o skupnem hlevu in ga leta 1964 tudi ustanovili. Združilo se je 15 kmetov s po 4—5 glav živine. Zgradili so hlev precej večje kapacitete, ker so predvidevali, da se bo v bodoče članstvo in število živine povečalo. Celotna investicija je znašala okrog 102 milijona lir ali 400.000 lir po

stojišču. Od tega je prispevala država 47 %, ostalih 53 % pa člani sami, za kar so tudi lahko dobili 20-letni kredit do 80 %, ostalih 20 % pa so prispevali kot svojo udeležbo. Pripovedovali so nam, da so imeli kljub izredno ugodnim kreditnim pogojem prva leta ekonomske težave zaradi visokih vlaganj in ker še hlevi niso bili 100-odstotno izkoriščeni. Zato so kasneje število živine povečali od prvotnih 100 na 270 glav. S tem so izkoristili kapaciteto hleva, primanjkovalo pa jim je krme. Morali so dokupiti oziroma vzeti v najem 110 ha zemljišča za pridelovanje krme.

Vsak zadrúžnik mora prispevati letno 60 mtc sena, 10 mtc kornu in 10 mtc slame po glavi, kar se obračuna kot vlaganje članov. Pri prevzemu upoštevajo vlago, sicer pa organoleptično razporedijo krmo v kakovostne razrede. Živino oskrbujejo 3 stalni delavci, ki niso člani zadrúge in 1 strokovnjak, ki ureja prevzem krme, obračunske in administrativne posle.

Drugi zadrúžni hlevi, ki smo si jih ogledali v CAVAZZO CARINICO in INVALLINU, so nastali zaradi težnje močno razdrobljenih in malih kmetij v alpskem predelu, da bolje organizirajo in raz-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Kmetje so uvideli, da je nujno močno krajšati in redčiti veje in pomlajevati ostarelo sadno drevje, če ga hočejo obdržati v rodnosti vsaj še nekaj let

(Nadaljevanje s 5. strani)

cionalizirajo proizvodnjo in enotno nastopajo na tržišču. Sproščena delovna sila se zaposluje v industriji. Poleg sodobnih hlevov so zgradili tudi silose, naprave za prevetrovanje sena, naprave za gnojevko ter nabavili potrebno mehanizacijo. V tem primeru je bil delež, ki ga je prispevala država še znatnejši — do 80 %. Agronom, ki je sodeloval v akciji za gradnjo teh hlevov, nam je priporočeval, s kakšnimi težavami

se je boril predno je država uvidela prednost te oblike proizvodnje. Večkrat je bil označen kot »komunistični agent«. Zdaj, ko je že v letih, pa z zadoščenjem ugotavlja, da njegovo delo ni bilo zaman.

Tretjo obliko zadružnega hleva smo si ogledali v VILA SANTINO. Zadruga ima 40 članov, od katerih je večina zaposlenih v industriji, nekateri celo v tujini. Vsak član plača kot svoj prispevek 1 kravo in članarino v višini 50.000 lir. Za nove člane pa je seveda

pristopnina znatno večja. V tem primeru so torej nekateri člani že pravi delničarji. Preskrbo z zeleno krmo imajo organizirano tako, da jo vsak dan pripelje eden od članov določeno količino. Mlečnost imajo okrog 4000 litrov po kravi na leto.

Četrti tip zadružnega hleva smo videli v TERZU d'AQUILEA, kjer se je združilo 10 večjih kmetov s skupaj 110 ha zemlje. Njim je pridelovanje krme glavna zaposlitev, saj pomeni okrog 70 % proizvodnje. Tudi tukaj imajo izključno najete stalne delavce. V tem primeru gre torej povsem za ekonomsko združevanje, mogoče že celo nekoliko spekulativno (izkoristiti pomoč države pri investiciji). Vsekakor pa jim ta oblika omogoča močno specializacijo pridelovanja krme in racionalno živinorejo v velikih enotah, ki omogočajo uvedbo sodobnejših tehnoloških rešitev. Mimo tega oblika združene živinoreje sprostijo kmeta in ga ne veže na vsakodnevno tudi nedeljsko delo v hlevu, ki se ga v drobni kmečki živinoreji še ne moremo izogniti.

Naj ob zaključku ugotovim, da je zanimiv razmah gradnje združenih hlevov v tej pokrajini iz različnih razlogov:

— Kmetje se želijo posvetiti intenzivni panogi. Pri tem pa jih drobna kmečka oblika reje živine ovira. To velja za prvi primer v Rauscedu, kjer je ta panoga trsničarstvo. Mogoče bi lahko potegnili primerjavo za naše hmeljarsko področje. Hmeljarstvo je

intenzivna panoga, ki jo drobna kmečka živinoreja ovira, čeprav je zaradi gnoja potrebna. Zato je bila živinoreja vedno nekoliko zastavljena.

— Združenje kmetov zaradi izboljšanja in racionalizacije proizvodnje na razdrobljenih malih kmetijah ter organiziran nastop na tržišču (Cavazzo in Invalino). To omogoča kmetu zaposlitev v industriji, ker ni več vezan na delo v hlevu.

— Formiranje zadružnih hlevov mešanih kmetovalcev, ki so že pretežno zaposleni v industriji (včasih celo v tujini), kar jim omogoča racionalnejše izkoriščanje manjših zemljišč okrog hiše. Pa tudi del zaslužka lahko vlagajo v skupni hlev. Ta jim pa daje dodaten dohodek (primer v področju Vila Santino).

— Kot najbolj zanimiva pa je zadnja oblika, kjer se združujejo večji kmetje, ki jim je kmetijstvo glavni poklic, zato, da bi lahko modernizirali in racionalizirali svojo živinorejo.

— Država podpira gradnjo zadružnih hlevov z izdatno finančno in strokovno pomočjo. Glavni motiv za to pomoč je ohranjanje zemljišč za kmetijstvo in pospeševanje racionalne živinoreje z uvajanjem sodobne tehnologije, ki jo omogočajo le večje enote.

Ogled zadružnih hlevov v Italiji mi je dal vrsto pobud in zaključkov za formiranje skupnih žičnic, sušilnic, skupnosti za obiralne stroje, pa tudi hlevov, kadar se bo za to pokazala potreba.

Nakladanje in razvoz gnoja s farme Podlog na hmeljišča

Razvojni program

Razvoj gozdarske dejavnosti

Vse družbene gozdove, s katerimi gospodarji kombinat, upravlja DE GOZDARSTVO s sedežem na Polzeli. Ta enota gospodari z 895 ha gozdnih površin. Poleg gozdov ima enota še žago za razrez hlodovine z letno kapaciteto 3.000 m³ v eni izmeni. Gospodarjenje z gozdovi poteka v skladu z desetletnim ureditvenim načrtom, ki je izdelan za obdobje 1967—1976. S tem načrtom je na osnovi določil Pravilnika o urejanju gozdov v SRS določena intenziteta sečnje lesa pri konkretnih lesnih zalogah.

Proizvodni program eksploatacije gozdov je naslednji:

Leto	Leto	Indeks
1970	1975	75/70

Posek lesa

hlodi iglavcev	m ³ 1370	1498	109,3
hlodi listavcev	m ³ 1160	1472	126,9
Skupaj	m ³ 2530	2970	117,4

Razrez lesa

razrez lastnega lesa	m ³ 2010	2524	125,5
uslužnostni razrez	m ³ 270	860	318,5

Program eksploatacije gozdov je praktično z biološkim etatom omejen. S tem pa se omejuje tudi proizvodnja te enote in obseg del pri spravilu in razrezu gozdnih sortimentov.

Nekoliko večje možnosti razvoja so pri predelavi lesa. Kapaciteta žage je sedaj izkoriščena le 65 %. Razvojna naloga je, da se ka-

pacitete polno izkoristijo. Zaradi nezadostnih lastnih zalog hlodovine bo potrebno pospešiti storitveni razrez.

Tudi gozdno-gojitvena dela so zajeta v 10 letnem ureditvenem načrtu. To področje predstavlja predvsem pogozditve, spopolnitve nasadov, čiščenje gozdov, gradnjo gozdnih cest in popravilo gozdnih vlak. Ta dela obsegajo letno preko 35.000 din stroškov.

Iz proizvodno-finančnega programa je razvidno, da bo porastel celotni dohodek v petih letih za 21,3 %, ali povprečno letno za 4,26 %.

Ceprav sta razvoj in razširitev proizvodnje v DE Gozdarstvo v veliki meri odvisna od dovoljenega letnega etata sečnje lesa, ni cilj delovnega kolektiva, da se sprijazni z obstoječim stanjem. Z racionalizacijo poslovanja, izboljšanjem sistema nagrajevanja in aktiviranjem notranjih rezerv bo lahko delovna enota izboljšala predvidene poslovne rezultate in s tem tudi standard članov delovnega kolektiva.

RAZVOJNE MOŽNOSTI STROJNE POSTAJE

Za vzdrževanje in oskrbo kmetijske mehanizacije na področju kombinata in izven njega združuje podjetje v svojem sestavu DE STROJNO POSTAJO, ki opravlja naslednje dejavnosti:

- izvrševanje strojnih storitev (z buldožerji, traktorji),
- remont in vzdrževanje težke mehanizacije,
- ključavničarske in kovinarske storitve,
- oskrba proizvodnje z rezervnimi deli.

Trenutno predstavlja težka mehanizacija (18 buldožerjev) glavni del celotnega poslo-

vanja. Mehanična in kovinarska dejavnost zajemata manjši obseg in sta izključno storitvene narave.

Ce ocenjujemo razvojne možnosti te enote, se postavlja v ospredje opravljanje strojnih uslug z buldožerji. Iz ocene tržnih možnosti ugotavljamo, da so na tem področju še večje možnosti, predvsem pri izgradnji gozdnih cest. Razvojno bo kazalo to dejavnost še okrepiti.

V mehanični delavnici se bo spremenil koncept dela s tem, da bo delo iz dosedanjih tekočih sprotih pravil slonelo na organizirani servisni službi za kmetijske stroje in druga vozila.

Z ureditvijo servisa VW, ki bo zajemal področje celjskega bazena (po razpoložljivih podatkih je na tem področju ca. 1.500 vozil VW) se bo del mehanične delavnice preusmeril in specializiral za ta vozila. Pri razvijanju tega servisa se predvideva tudi formiranje kleparske in ličarske dejavnosti.

Kovinska dejavnost je šele v razvoju. Trenutno še ta dejavnost nima izdelanega koncepta razvoja. Svoje delo bo v bodoče usmerila na izdelovanje same opreme in priključkov za kmetijsko proizvodnjo. Za to dejavnost bo kazalo poiskati vse možnosti za kooperativno sodelovanje z drugimi sorodnimi podjetji (npr. SIP Šempeter itd.). Vsekakor pa bo ta enota še nadalje proizvajala investicijsko opremo (za hmeljske žičnice itd.).

Centralno skladišče rezervnih delov

bo še nadalje oskrbovalo lastno in kooperacijsko proizvodnjo s potrebnimi rezervnimi deli za kmetijsko mehanizacijo. Razvoj skladišča bo potekal skladno s potrebami.

Investicijska vlaganja v nadaljnjih petih letih zajemajo:

- ureditev prostorov mehaničnih in drugih delavnic,
- nabava težke mehanizacije in

(Nadaljevanje na 7. strani)

Katere herbicide bomo uporabljali

Iz leta o leto smo zaradi vse večjega pomanjkanja delovne sile primorani uporabljati več in več herbicidov. Skropljenje s herbicidi pa je kočljiv opravek. Če jih pravilno uporabimo nam uničijo plevela, majhna nepazljivost pa lahko poleg plevela uniči tudi posevek. Če ne izberemo ustreznega sredstva, se nam nevaren plevel še bolj razbohoti, ki bi se nam na neškropljeni njivi ne. Površnost pri delu lahko škoduje ali celo uniči sosedov nasad ali posevek. Da bi postali herbicidi dober pripomoček v rastlinski proizvodnji, vam bomo v naslednji seriji člankov opisali, kako škropimo s herbicidi naše posevke, nasade in pašnike.

HERBICIDI V ŽITIH

Uporaba herbicidov je pri nas v žitih splošno razširjena. Lahko bi celo rekli, da zelo redko naletiš na žitno njivo, ki ni škropljena proti plevelom. Prav dosledna uporaba herbicidov pa je spremenila sestav plevela v žitih. Pšenice, ki bi rdela od maka ne vidiš več. Če pa po naključju naletiš nanjo kje daleč od glavnih cest, se z nostalgijo spomniš prejšnjih časov. Gorjuško, redkev, mak, plavico in podobne plevela je zamenjal zebat, smolenec ali terica, kamilica, mleč ali pa celo plevelne trave kot divji lisičji rep, srakorepec. Ker so gorjuška, redkev, mak, osat na herbicide 2,4D in MCPA (deherban

A, deherban M ali mešanica deherban forte) občutljivi, smo jih s stalno uporabo omenjenih herbicidov uničili. Na njih mesto pa so prišli manj razširjeni pleveli, ki pa so proti hormonskim pripravkom kot so 2,4D ali MCPA odporni.

Minil je čas, ko smo lahko samo z deherbanom uničili nevaren plevel v žitih. Sedaj imamo na razpolago celo vrsto herbicidov za žita. Poglejmo, kateri bo pravi za našo njivo.

Od mnogih herbicidov, ki jih pri nas lahko nabavimo, bi prišli za naše žitne njive naslednji v poštev:

aretit ali aretit flüssig (aktivna snov je dinoseb)

deherban A ali deherban M ali deherban forte, aktivna snov je 2,4D ali MCPP ali oboje).

U 46 KW fluid ali U 44 KW combi fluid (aktivna snov je MCPP ali MCPP in 2,4 D)

aniten D (aktivna snov je 2,4 D in flurenol)

igran (aktivna snov je merkaptopzin)

lumeton (aktivna snov je simazin, metoprotin in MCPP)

Ko se odločimo za škropljenje žit s herbicidom, moramo pri izbiri upoštevati naslednje okoliščine:

1. vrsto in razvojni stadij žita
2. vrste plevela, ki so na njivi najbolj razširjeni in nevarni; razvojni stadij plevela
3. podsevek, če ga že imamo ali želimo imeti
4. vremenske razmere
5. vrsto tal in celo sosednje posevke

Za žita, ki jih gojimo pri nas, našeti pripravki niso nevarni, če jih uporabljamo v času, ko razvoj žita to dovoljuje. Žita so namreč za posamezne herbicide odporna le v določenih razvojnih stadijih. Če pa jih uporabljamo v času, ko so za herbicid občutljivi, lahko slabo vplivamo na pridelek. Za vsak herbicid posebej bomo torej povedali kako razvito mora biti žito, da ga brez škode škropimo s herbicidom.

Kateri pleveli so v žitih najbolj razširjeni? Da bi se lažje pogovarjali o skupinah plevelov, ki jih posamezni herbicidi uničujejo jih razdelimo na:

a) širokolistne ali dvokaličnice in

b) ozkolistne ali enokaličnice

Dvokaličnice ali širokolistnice imajo široko mrežaste liste in dva klična. Sem spadajo osat, gorjuška, mak, ščavje ipd. Enokaličnice ali ozkolistnice imajo vzporednožilne liste in en klični list. Sem štejemo trave, žita ipd.

Po življenjski dobi in načinu razmnoževanja ločimo plevela v:

a) semenske

b) trajne

Semenski pleveli se razmnožujejo samo s semenom. Njihov razvoj traja 1 leto, samo pri nekaterih dve. Med semenske plevela štejemo gorjuško, mak, srakorepec ipd. Trajni pleveli se razmnožujejo s semenom in vegetativno. Njihova življenjska doba traja nekaj let. Čeprav smo uničili zelene dele rastline, se trajni pleveli iz korenin znova obrastejo. K trajnim plevelom štejemo: osat, ščavje, slak, pirnico ipd.

Očitno je, da so trajni pleveli zlasti taki, ki razvijejo veliko zelene mase, nevarnejši. Težko jih uničimo tako z okopavanjem kot s herbicidi. Pri semenskih plevelih je važno le, da uničimo nadzemske dele, zlasti rastni (Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 6. strani)

— nakup tehnološke opreme

Skupna vlaganja so ocenjena na 4,400.000 din.

Število zaposlenih se bo glede na povečan obseg proizvodnje povečal od sedanjih 92 na 140 delavcev ali za 52 %.

Realizacija razvojnega programa zagotavlja rentabilnost poslovanja, kot kažejo pokazatelji iz primerjave rezultatov poslovanja v razdobju 1971—1975.

Celotni dohodek se bo povečal za	87 %
Dohodek se bo povečal za	117 %
Osební dohodki se bodo povečali za	116 %
Skladi se bodo povečali za	87 %

Na 1 zaposlenega se bo predvidoma povečal celotni dohodek za ca. 23 %, dohodek pa za 36 %.

GOSTINSKA DEJAVNOST

V kombinatu je bil prvotni namen te dejavnosti le skrb za družbeno prehrano delavcev zaposlenih v podjetju. V integracijskih procesih se je podjetju priključila Samopostrežna restavracija v Celju. S tem se je prvotna dejavnost spremenila v storitveno. Sedaj opravlja DE Gostinstvo gostinske storitve za vsa večja celjska podjetja.

Razvojni program te dejavnosti sloni na izkoriščanju vseh možnosti, predvsem v povečanju plasmanu toplih obrokov in druge hrane v celjskih delovnih organizacijah in tudi v drugih krajih. Predvidevamo, da se bo promet na tem področju povečal za 35—45 %. S tem povečanjem bo zagotovljeno maksimalno izkoriščanje obstoječih proizvodnih kapacitet.

Ob primerni dopolnitvi proizvodnih kapacitet v Samopostrežni restavraciji predvidevamo, da se bo povečal promet za 46 %.

HIŠNI SKLAD

Hišni sklad ima v okviru podjetja status delovne enote, ki samostojno pridobiva in deli dohodek. Njena osnovna naloga je upravljanje in vzdrževanje stanovanj, stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov, last podjetja.

Ta stanovanjski fond je prostorno zelo raztresen, saj se nahaja na področju celotnega kombinata. Trenutno upravlja delovna enota

805 stanovanj in 52 poslovnih prostorov.

Vrednost stanovanjskega in poslovnega sklada, s katerimi enota gospodari, znaša blizu 29 milijonov dinarjev. Hišni sklad je v štirih letih svojega obstoja zelo uspešno in racionalno gospodaril s stanovanjskim in poslovnim skladom. Čeprav ima omejene možnosti (predpisane stanarine, posebni predpisi o poslovanju itd., je kljub temu dosegel napredek in ugodne rezultate. Potrebno je omeniti, da je posvetil veliko pozornost vzdrževanju obstoječih stanovanj.

V štirih letih poslovanja je vložil v investicijsko in tekoče vzdrževanje nad 1,5 milijona dinarjev. Povprečno letno povečanje stanovanjskih površin znaša 587 m² ali preračunano na 13 dvosobnih stanovanj.

Program razvoja in razvojne možnosti

V podjetju še vedno stopa v ospredje stanovanjski problem. Poleg velike potrebe po novih stanovanjih nastopa še nujnost postopne zamenjave skrajno slabih in dotrajanih stanovanj.

Ob upoštevanju dosedanjih razvojnih možnosti predvideva razvojni program povečanje stanovanjskih površin za 3.200 m² ali za 81 stanovanj. Povprečno letno povečanje (preračunano na 2-sobna stanovanja s 45 m² površine) bo znašalo 14 stanovanj ali skupno 640 m².

Sporedno, nekoliko v manjši meri, se bodo povečale površine poslovnih lokalov.

Računamo, da bo v nadaljnjih petih letih vloženo v razširitev poslovnih lokalov ca. 1.400.000 din, kar bi predstavljalo povečanje prostorninskih kapacitet za ca. 1350 m².

Investicijska vlaganja

Za predvideno povečanje stanovanjskih prostorov in poslovnih lokalov v naslednjih petih letih bo potrebno skupaj ca. 7.140.000 din. Viri financiranja bodo: investicijska posojila, ustvarjena amortizacija in delno ostala lastna sredstva bivšega sklada. Rentabilnost investicije bo podana z ekonomsko stanarino od novopridobljenih in obstoječih stanovanj ter ekonomsko najemnino poslovnih lokalov.

Poleg izgradnje lastnih stanovanj se bodo

vlagala sredstva v obliki kreditov tudi v individualno stanovanjsko izgradnjo, ob realizaciji razvojnega programa predvidevamo, da se bo povečal celotni dohodek za 39 %, osebni dohodek za 38,5 %, ostanek za sklade pa bi se povečal za 64 %.

RAZVOJNE MOŽNOSTI SADNE HLADILNICE

Dejavnost sadne hladilnice je potrebno obravnavati skupno s primarno dejavnostjo, t.j. s sadjarsko proizvodnjo. Hlajenje sadja predstavlja le podaljšanje tehnološkega postopka do obdobja, ko je možno doseči na trgu ugodnejšo prodajno ceno. Zato je bila izgradnja hladilnice logična posledica večje rodnosti sadnih plantaž. Po integraciji s kmet. kombinatom Šmarje je delež investitorjev gradnje naslednji:

Kombinat Žalec 4/7, kmet. zadruga Konjice 2/7 in Kombinat Šentjur 1/7.

Kapaciteta hladilnice je 3.500 ton sadja in trenutno presega kapaciteto sadovnjakov investitorjev. Vendar bo hladilnica polno izkoriščena, ko bodo sadni nasadi v polni rodnosti.

Razvoj hladilnice je potrebno gledati iz vidika možnosti prodaje sadja v prihodnjem obdobju. Vse dosedanje zakonitosti na tržišču s sadjem je lanskoletni primer popolnoma zameglil. Če analiziramo gibanje cen jabolk v zadnjih nekaj letih pred letom 1970, ugotavljamo, da so bile cene jabolk tudi za 100 % višje v spomladanskih mesecih kot v jeseni.

V obravnavanem obdobju v sadni hladilnici sicer ne predvidevamo večjega razvoja. Glavna naloga bo, da bodo kapacitete skozi celo leto izkoriščene. Glede na povečano in zelo interesantno proizvodnjo jagod in drugega grozdničevja se bo perspektivno dogradila tudi zmrzovalnica s kapaciteto do 500 ton. Dokler pa ne bo rodnost nasadov zadostna in tudi proizvodnja jagod vpeljana, pa vlaganja v to investicijo ne bi bila rentabilna.

V daljni perspektivi, ko bodo dani tudi drugi pogoji (dovolj invest. sredstev), bo pa potrebno kapacitete hladilnice povečati že zaradi potreb domače proizvodnje.

Cehner Karel

Sprehod skozi povojni čas Hmeljarja

1949

HMELJ IN ZADRUŽNISTVO

... Po navodilih HMEZADA bodo pričeli letos v lastnih nasadih množično selekcijo hmelja ter izvršili na raznih hmeljnikih obširne poskuse gnojenja z umetnimi gnojili. Z navedenimi ukrepi bo možno še dvigniti donos hmelja na takšno višino, da bo KOZ »Prešeren« v Arji vasi v nekaj letih stoodstotno prednjačila v produkciji hmelja ter na ta način dokazala vsem nevernim Tomažem, da je možno v zadrugi skupnosti s pravnimi agrotehničnimi prijemi doseči najboljše uspehe...

... Brez intenzivne živinoreje ni mogoče doseči kvalitetnega hmelja, zato bi bilo treba poleg hmeljarstva dvigniti v Savinjski dolini predvsem število živine...

... Hmeljska rastlina terja predvsem ročno delo, saj potrebuje 1 ha hmeljnika do 350 dni ročnega dela v tej kulturi izvežbanih delavcev in to v 4 mesecih njegove rasti, to se pravi 4 do 5 stalnih delavcev. Ta dela se ne dajo mehanizirati. Čehi poizkušajo sedaj mehanizirati pomladno odkopavanje hmeljskih štorov in si tudi mi prizadevamo dobiti model tega pluga, ki pa ima v sedanji obliki precej nedostatkov...

... Danes je potrebno okrog 11.000 izurjenih obiralcev, leta 1952, pa bo to število naraslo na okrog 30.000 ljudi. V velikem svetu delno že obirajo s stroji, ki pa so za nas nedosegljivi, saj stane en sam stroj milijone dinarjev in so za nas zaradi kulture na hmeljevkah in ostalih neveščnosti neuporabni...

... V celoti je investirana v sušilnice blizu pol milijarde dinarjev. Problem skupnih sušilnic je stalno v pretresanju in poizkusih ter se iščejo nova pota. Lansko leto je dala druga skonstruirati sušilnico na infra

rdeče žarke, kakršno s pridom uporabljajo v svetu za sušenje zelenjave. Sicer se res skrajša doba sušenja za polovico in se sušenje poceni napram sedanjem sušenju, vendar trpi zaenkrat pri tem barva hmelja, važen faktor za oceno kvalitete...

... Poleg sušilnice na infra rdeče žarke je zadruga izdelala manjšo sušilnico na tekoči trak, kjer se suši z vročim zrakom. Proces sušenja je skrajšan napram obstoječim sistemom približno za polovico...

PERONOSPORA PRIHAJA

... Ni ga danes tako važnega in neodložljivega dela za hmeljarje, kakor je takojšnje in vestno izvedeno prvo pršenje proti našemu najhujšemu sovražniku — peronospori...

PRIMITIVE TATU

... Češki hmeljarski strokovnjak dr. Zazvorka je dožgal, da ima ena sama moška rastlina divjega hmelja v svojih latastih razcvetih do 50.000 prašnikov, v katerih se tvori do 300.000.000 prašnih zrn, katerih vsako mora povzročiti po eno seme na storžkih žlahtnega hmelja...

PRŠENJE V CVET

... Se pred 23 leti je hmeljar brez posebnih brig opazoval s cvetjem obute rastline — osip pravijo Čehi temu hmeljskemu štadiju — in sklepal na količino pridelka. Prišlo pa je črno leto 1926, ko so žez noč zakrneli in porjavili komaj nastavljeni hmeljski storžki poznega hmelja. Večina naprednih naših hmeljarjev je takrat

že gojila savinjski golding mimo katerega je šla tedaj »rjava rosa« — peronospora — brez škode. Lastniki hmeljskih nasadov s pozno virtemberško sorto pa so utrpeli znatne izgube, ki so šle v milijone...

... Ko gre za sloves našega blaga na svetovnih tržiščih, ste vi napredni hmeljarji tisti, ki ste zadolženi s to nalogo, saj je Hmezad samo vidna predstavnica vseh naših prizadevanj in tudi vaših uspehov. Na vas je sedaj, da pokažete svetu: Savinjski hmeljar je kakor mornar sredi oceana. Ne motijo ga gorovja valov, ne temni horizonti. Jasen je njegov cilj, ki se mu pravi »Skrb za kvaliteto«.

O PLAČAH OBIRALCEM

Večina je že gotovo čitala v dnevnem časopisu, da je letos po več linijah poskrbljeno za obiralce hmelja. Od zvrhanega mernika lepo obranega hmelja pritiče:

1. stalnim tujim vsakoletnim obiralcem poleg običajne prehrane in prebrez hrane 10 din v denarju in 4 din v bonih,

2. domačim obiralcem pri hrani pa po 7 din v denarju in 4 din v bonih, brez hrane 10 dni v denarju in 4 din v bonih,

3. frontnim brigadam po politični liniji (OF, AFZ itd.), prav tako kot pod št. 1, to je: poleg prehrane in prenočevanja po 7 din v denarju ter 4 din v bonih in

4. mladinskim brigadam po 14 din v denarju brez bonov in brez hrane. Hmeljarji zabičajte obiralcem, da bodo čisto, vestno, pravilno in marljivo obirali! Slabo obrano blago pustite obiralcem pred izdajanjem bali prebrati, da ne boste spravljali slabega pridelka v sušilnice.

Nagrada v bonih se podvoji in to samo za tiste hmeljarje, ki pridelajo nad 75 % I. in II. vrste hmelja.

HMELJSKO POROČILO

Obiranje se vrši pri najlepšem vremenu in bo prihodnji teden končano. Priderek je glado zelen, najboljše kakovosti. O količini pridelka še ni možno postaviti dokončne številke. Predvidene cenitve sodijo na nekaj manjši pridelok od žanskega. Povpraševanje po blagu je z vseh strani stalno prav živahno.

HMELJARSKI INŠTITUT POD STREHO

Skoraj sami nismo verjeli, ko smo delali načrte za ta tebernakelj našega hmeljarstva, da bo mogoče že letos spraviti inštitut pod streho. Mnogo je bilo naporov in treba je bilo premostiti nebroj ovir, toda uspeh je poplačal vse te brige odbora za druge pod večjo roko predsednika tov. Martina Jošta...

TRAKTORJI BRNIJO

Letos že 14 dni brnijo na vseh koncih in krajih naše doline traktorji, ki igraje obračajo masno zemljo. Kar 19 motoriziranih velikanov se je vrglo na to delo...

USPEHI NAŠEGA GENETSKEGA DELA

... Belorusastemu Žganku je tam pri šempeterskem križu nepridiprav porezal skrajne sadeže hmelja sredi meja, ko je bil hmelj že en meter visok. Prav tiste dni pa je pritisnil mraz do 10° C in je ves ostali hmelj povesil glavice. Priderek na celi njivi so bile redke »kravice« in preraščenosti, samo iz porezanih, pozneje pogrnih trt je zrasel normalen hmelj, da je vzkliznil: »Mar bi mi, krotka, ves kos porezal!«

NAŠ HMELJ JE PRVI V KVALITETI

... V teku izvršenega pokušavanja piva pred nekaj meseci v eni izmed naših velikih pivovaren nizkega vrenja se je štajerski hmelj plasiral kot prvi pred žateškim, ki je bil za njim in nato šele halertavski.

S posebnim ponosom objavljamo to nepristransko priznanje, ki bo še dvignilo polet naše hmeljarske skupnosti v nenehnem dviganju kvalitete našega slovenskega (štajerskega) goldinga.

ZADRUŽNE POVEZAVE HMELJARJEV

Hmeljarski odseki KZ bodo skrbeli, da bo zmogljivost sušilnic povsem izkoriščena in bo prejel lastnik za to ustrezno odškodnino. Izkoriščanja malih po velikih hmeljarjih je za vselej konec, to se morajo zavedati lastniki sušilnic. V socialističnem društvenem redu ne sme biti nobenih izkoriščevalcev več.

Gradnja hmeljarskega inštituta je v teku, primanjkuje nam samo delovne sile in materiala, zato delo ne napreduje tako, kot bi bilo potrebno z ozirom na važnost te ustanove. Vzidanih je že nekaj oken in vrat ter izveden del električne napeljave.

Tov. Čater predlaga, da se hmeljarjem pusti več živine v hlevih, da bodo zmogli hmelj gnojiti z živinskim, ne samo z umetnim gnojem in ga bolje obdelati.

Tov. predsednik prečita dopis KLO Vransko, ki poroča, da hmeljevke v hmeljniku tov. Orožina še do sedaj niso postavljene, ker primanjkuje delovne sile, sicer pa naj pridejo sta-

(Nadaljevanje sledi)

(Nadaljevanje s 7. strani)

vršiček in plevel se več ne more obrasti. Semenski pleveli lahko kale spomladi, jeseni ali jeseni in spomladi.

V žitih so razširjeni naslednji pleveli: semenske širokolistnice:

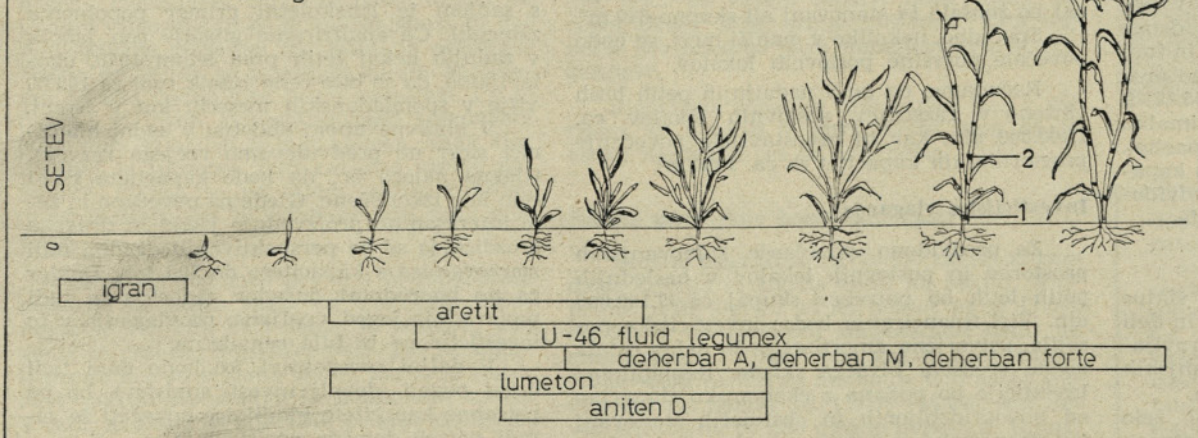
njivska redkev
njivska gorjušica
grašica
divji mak
kokolj
plavica (modri glavinec)
dresen
kamilica
rdeča mrtva kopriva
smolenec (terica)
pastirska torba
zebrat
kurja črevca
jetičnik
laboda
setvena krizantema
semenske trave
njivski lisičji rep

divji oves
srakoperec
širokolistne trajnice
osat
slak
ščavje

Ko vemo, kateri pleveli so na naši njivi najnevarnejši, in ki jih moramo uničiti, se odločimo za ustrezen herbicid. Vedeti pa moramo še posebej, v katerem razvojnem stadiju so pleveli za določeni herbicid najbolj občutljivi. Dotikalni ali kontaktni herbicidi (aretit) so učinkoviti proti semenskim plevelom v prvih razvojnih stadijih — do četrtega pravega lista. Kasneje plevela sicer laho poškodujemo, vendar se kmalu obrastejo. Talni herbicidi (igran) uničujejo navadno plevela še v zemlji, ko kale in dokler ne razvijejo prve lističe. »Hormonski pripravki« (deherban, U-46 fluid idr.), ki uničujejo rastline preko lista pa so najučinkovitejši, ko je plevel dobro razvit, za nekatere plevela celo v času cvetenja (slak, zlatica).

Kač Miljeva

LEGENDA: 1 prvo kolence
2 drugo kolence

(Nadaljevanje z 2. strani)

Z oziroma na ugotovljeno stanje, je služba za varstvo pri delu ukrepala z zapisniki in nalogi za odpravo pomanjkljivosti, z okrožnicami, tehničnimi navodili, opozorili ali celo s prepovedjo uporabe ali obratovanja.

Negativne posledice neizvajanja splošnih tehničnih in pravnih zahtev varnega dela v podjetju, pa je izraz v zdravstvenih in fizičnih posledicah v obliki zdravstvenih ali telesnih poškodb pri delu. Pri odkrivanju posledic pa se služba ukvarja z raziskovalnimi in statistično evidenčnimi nalogami. Pri raziskavah neugodnih primerov in ugotovitvah njih posledic je bilo ugotovljeno, da najhujše posledice pretrpi delavec pri delu v obliki telesnih ali zdravstvenih poškodb tudi, kadar vod-

je dela pomanjkljivo in neodgovorno opravljajo naloge v zvezi z organizacijo in pripravo varnega in zdravega dela. To je bilo direktno opaziti šele pri težkih ali smrtnih primerih poškodb, ker je običajno služba za varstvo pri delu šele ob takšnih primerih relativno pravočasno obveščena, da je lahko raziskala in analizirala vire in vzroke neugode in pri tem ugotovila, kaj bi se moralo napraviti in kaj se ni napravilo, da je prišlo do neugode. Ob takšnih primerih se najbolj pogosto pojavlja vprašanje odgovornosti oseb na delu, tako vodilnih kakor tudi neposrednih delavcev.

Samoupravni akti v podjetju sicer nalagajo vsem kategorijam delavcev odgovornosti v zvezi do varnega dela, vendar je ironija v tem, da je neposredni proizvajalec

pri nezgodi v njegovo krivdo takoj kaznovan z nezgodo in s prikrajšanjem izplačila nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela. V neugodnem primeru, za katerega pa je odgovorna druga oseba, pa je občutno kaznovana samo nedolžna poškodovana oseba, odgovorna kriva oseba pa za nezgodo odgovarja le v primeru disciplinskega, kazenskega ali civilno pravnega postopka.

V preteklem letu je bila ena smrtna nezgoda s kazenskim postopkom zoper odgovorne osebe ter 9 zastupitev z metasystiscom pri škropljenju hmelja. Tudi za te primere je javni tožilec uvedel kazenski postopek zoper odgovorne osebe.

Za civilno pravno odgovornost zoper delovno organizacijo, pa je podjetje prejelo dva odškodninska

zahtevka za povrnitev materialne škode nastale v zvezi z nezgodami pri delu v vrednosti 129.000 din.

Republiški inšpektorat za delo, je ob pregledu stanja varstva pri delu po službeni dolžnosti pregledal nekatere naše delovne enote, pri katerih je ugotovil razne pomanjkljivosti. Na podlagi pregleda je izdal ureditveno odločbo. Ob tej priložnosti je mandatno kaznoval dve osebi zaradi neodgovornega in malomarnega odnosa do varnega dela.

Pri iskanju in odkrivanju pojavov in vzrokov delovnih neugod zlasti pa s prikazovanjem materialne škode ter drugih pokazateljev, vzdržujemo in ustvarjamo interes vodstvenega kadra za izvajanje ukrepov za preprečevanje neugod.

I. TABELA

PREGLED VZROKA DELOVNIH NEZGOD PO ENOTAH

Skrajšan opis vzrokov poškodb	Enota	Obrat Kmet.	Kmet. 1	Kmet. 2	Kmet. 3	Kmet. 4	Goved.	Kmet. Smarje	Kmet. Radlje	Kooper.	Gozdar	Sadjar	Vrtnar	Mešal.	Hmežad	Vital	Stroj. postaja	Gost.	Hlad.	Mes.	Mleko	Hišni sklad	Skupne služ.	Podjetje
1. Neustreznost delov- nega mesta - prostora	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	4	1	—	1	16
2. Neustreznost delovnih naprav in priprav	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	5	—	—	—	11
3. Orodje ni bilo brezhibno	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	6	—	—	—	11
4. Nesmotrn način nevarna metoda dela	—	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	4	2	1	5	3	—	—	28
5. Neustreznost trans- portnih sredstev	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	4
6. Neuporaba tehn. varnost naprav in delovnih sredstev	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—	—	12
7. Pomanjkanje ali neuporaba osebnih varstvenih sredstev	—	1	1	4	1	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	1	—	1	—	9	1	—	—	24
8. Neučenost pri delu	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	8
9. Slaba org. dela	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3
10. Slab nadzor pri delu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5
11. Upravljanje nepoklic. delavcev	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
12. Kršitev var. pravil	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	8
13. Osební odnos do dela	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	3	1	5	—	—	1	17
14. Prometne nezgode na delu	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
15. Nezgode na poti na delo in z dela	—	1	—	—	—	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	8
16. Poklicna obolenja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
17. Drugi razlogi	—	—	—	—	2	2	—	1	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	11
18. Obračunane in nepr. nezgode	—	—	—	—	7	4	5	9	—	1	1	1	1	5	4	2	5	5	—	—	—	—	—	28
19. SKUPAJ	—	10	7	9	6	5	6	7	15	2	—	5	2	—	3	13	10	2	61	7	—	2	172	
20. Nezgode v letu 1969	2	10	17	10	9	6	?	?	11	4	6	6	—	2	4	17	3	—	36	2	—	6	145	
21. Štev. izgubljenih delovnih dni	—	46	50	172	95	122	239	37	217	39	—	308	71	—	103	202	202	116	811	61	—	?	2.891	
22. Indeks resnosti poškodb	—	4,6	7,1	19,1	16,0	24,4	39,8	5,3	14,5	195,	—	61,6	35,5	—	34,3	15,5	20,2	26,0	13,3	8,7	—	?	16,8	
23. Indeks pogostnosti poškodb v odstotkih	—	8,5	6,7	12,5	13,6	5,7	3,1	10,9	13,6	22,2	—	6,1	8,0	—	3,8	14,9	11,8	33,3	18,4	8,0	—	0,9	8,9	

Tabela I. Iz tabele je razvidna množičnost in resnost poškodb po posameznih vzrokih za vsako enoto posebej in podjetje v celoti. Zanimivi so podatki, ki zgovorno dokazujejo, da je zelo veliko delovnih poškodb zaradi neprimerne, nesmotrne in nevarnega načina dela. Vir tega je iskati v premalem prizadevanju neposredno dogovornih vodij, da bi delavca ob nastopu na delo in med delom učili, vzgajali in zahtevali od njega ustrezne in varne načine ter metode dela.

Nič manj ni zgovoren podatek, da je 24 nezgod nastalo zaradi pomanjkanja ali neuporabne osebne varnostne opreme. Večkrat se sicer zgodi, da je oprema bila razdeljena vendar se ni uporabljala zaradi slabega vzdrževanja ali neprimernosti. Vzrok za osebni odnos do dela, zaradi katerega je bilo kar 17 nezgod, je iskati v slabši vzgoji in nepoučenosti za varnejše delo. Neurejenost, nered in neustreznost delovnega mesta je povzročilo 16 nezgod.

Primerjalni podatki delovnih neugod zadnjih štirih let:

Leto	Povprečno število zaposlenih	Število poškodb pri delu	Pri delu poškodovan
1967	1982	211	9,3
1968	1890	190	9,9
1969	1557	145	10,7
1970	1937	172	11,2

Podatki kažejo rahlo upadanje poškodb, vendar je podatek, da je pri nas poškodovan vsak 11,2 zaposlen delavec, je še vedno zaskrbljujoč, posebno še, če upoštevamo indeks resnosti poškodb, ki znaša kar 16,8.

Podatek o številu delovnih neugod je več ali manj relatiiven. 172 primerov poškodb je legalnih, ugotovljeno pa je bilo, da 28 neugodnih primerov ni bilo prijavljenih. Poškodbe so izzvale dve lažji invalidnosti.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Pri analizi pregleda stroškov za bolezni in delovne nezgode v tabeli II. so zajeti stroški poškodb iz osnove neto izplačanih nadomestil osebnih dohodkov. Podjetje je zaradi odsotnosti z dela utrpelo za 698.554 din škode. Finančnih pokazateljev indirektnih stroškov ni mogoče realno prikazati, ker ne vodimo zato potrebne evidence in analiz. Namesto tega, indirektna stroške le ocenjujemo na osnovi znanih direktnih stroškov. Ker nimamo znanih lastnih kriterijev za izračun ali ocenitev indirektnih stroškov, lahko v te namene uporabimo skupno veljavni faktor ugotavljanja. Faktor 4,5 (faktor za izračun indirektnih stroškov za delovne nezgode v kmetijski dejavnosti) pomnožimo s pokazateljem direktnih stroškov, pa dobimo povprečno oceno oziroma oceno vrednosti indirektnih stroškov, delovnih nezgod za družbo, ki bi v našem primeru znašala okrog 512.000 din pri 113.800 din direktnih stroškov.

Iz analiz je razvidno, da je podjetje stala vsaka delovna nezgoda 661 din, kar je za več kot 100 % več kot v 1969 letu, oziroma delavca 58,80 din za razliko od 29,55 din v 1969 letu.

Iz finančnega pregleda bolezni in je razvidno, da je pri 1937 povprečno zaposlenih, 98,7 delavcev skozi vse leto odsotnih zaradi raznih bolezni.

V samoupravnem smislu reševanja varstva pri delu ima podjetje imenovano posebno komisijo, ki na prvi stopnji samoupravljanja rešuje tovrstno problematiko. V preteklem letu je zasedala trikrat. Med drugim je povzročila pri samoupravnih organih spremembo določil Pravilnika o delitvi osebnega dohodka, ki se nanašajo na nadomestila za bolezni nastalih zaradi poškodb pri delu. Periodično po potrebi so se obravnavali in reševali najrazličnejši problemi varstva pri delu, kot zaposlovanje žena pri nevarnejših delih, dopolnitve Pravilnika o varstvu pri delu in drugo.

Pri izvajanju letnega programa se upoštevajo tehnične in organizacijske novitete, ki povečujejo zahteve in potrebe varnega dela. Zato se hkrati s potrebami in stremeljem po čim uspešnejšem poslovanju izpolnjujejo vse vrste ukrepov, ki bi naj delavcu zagotovili čim bolj varno ter s tem uspešnejše in učinkovitejše delo.

Pri tem velja upoštevati, da raste zahteva po poznavanju vseh varnostnih ukrepov in njihove pravočasne in pravilne uporabe, predvsem pri pripravi dela in novem delu. Ker je bilo do sedaj na tem področju premalo storjenega v prid neposrednim in višje strokovnemu osebju, je služba za varstvo pri delu v sodelovanju z izobraževalno službo v 1970. letu organizirala več seminarjev, ki se jih je udeležilo 356 naših delavcev.

Pregled udeležbe izobraževanja varstva pri delu:

delavcev	
1. neposredni delavci, ki delajo nevarnejša dela	237
2. prodajalci in skladiščniki reprodukcijskega materiala in pesticidov	13
3. mesarji pri delu v klavnici	22

4. delavci pri občasnem premikanju vagonov	6
5. električarji — monterji in mehaniki	4
6. strojniki in mehaniki	60
7. visoko strokovni delavci	4
8. vodstveni delavci	10

Programi predavanj na seminarjih o varstvu pri delu so bili sestavljeni na podlagi ugotovitev potreb varnostne vzgoje, dobljenih pri snemanju stanja varstva pri delu.

Programi izobraževanja so bili izdelani za vsako delovno kategorijo posebej. Programi so vsebovali predavanja iz:

- pravnih osnov varnosti,
- tehnične in osebne zaščite,
- organizacije in priprave dela,
- osnove zdravstvenega varstva,
- posebnosti pri posameznih delih,

— preventive in požarne varnosti.

Za uspešno odstranjevanje poklicnih škodljivosti preprečujemo pojav poklicnih obolenj. Zato varstvo pri delu obsega tudi organizacijo izredno pomembnega zdravstvenega varstva pri delu, ki posredno vpliva na vsa prizadevanja celotnega varstva pri delu s ciljem, zagotoviti in ohraniti delovnega človeka na delovnem mestu zdravega in varnega pred zdravstvenimi okvarami in poškodbami pri delu. Za doseg tega cilja je organizacija varstva pri delu v tesnem sodelovanju z Oddelkom za medicino dela Zavoda za zdravstveno varstvo.

Zdravstveno varstvo obsega strokovno skrb za zdravje delavcev posebno tistih, ki delajo pri delu z zdravju škodljivimi vplivi. V ta namen so organizirani periodični specialni zdravstveni pre-

gledi in prva pomoč, za katero so na razpolago potrebna sredstva po značaju poškodb pri delu z ozirom na gospodarsko dejavnost posameznih enot. Obveznosti periodičnih zdravstvenih pregledov so obdelane v aktu o sistematizaciji delovnih mest. V 1970. letu je bilo opravljenih 245 periodičnih specialnih zdravstvenih pregledov. Zaradi zdravstvene neustreznosti so bile izdane 4 omejitve opravljanja določenega dela.

V prvi polovici 1970. leta je bil v sklopu službe VD tudi referent protipožarnega varstva s sodelovanjem pri organizaciji CZ. To je bila predvsem operativna dejavnost z opravljanjem meritev odvodnosti strelvodnih naprav in varnosti dotika pred električnim tokom. Preventivno pa je opravljal pregled električne instalacije in protipožarne preventive.

Janko Zupanek

OGLASA

Kupim dobro ohranjeno hmeljsko sušilnico od 8 do 16 m².

Franc Turnšek
Ločica 39
Polzela

Prodam ohranjeno hmeljsko sušilnico — 4 m².

Geršak Maks
Založe
Polzela

KMETIJSKI KOMBINAT HMEZAD

razpisuje

JAVNO LICITACIJO

zemljišča v k. o. Kozje parc. št.

669/2 njiva v izmeri 1487 m²

653/2 njiva v izmeri 5627 m²

zemljišče je v obliki terase z lepim razgledom, dostopno z avtomobilom.

Javna licitacija bo 19. 3. 1971 ob 11. uri na kraju samem.

Izključna cena je 5,00 din za kvadratni meter. Razen kupnine je kupec dolžan plačati vse stroške nastale v zvezi z zemljiškoknjižnim prenosom lastništva.

2. Del parcele 105 k. o. Arclin v približni izmeri 5000 m². Izključna cena za 1 m² je 18 din.

Javna licitacija bo dne 17. 3. 1971 ob 9 uri na kraju samem.

Zemljišče je primerno za gradnjo obrtnih delavnic in je možno pridobiti v ta namen lokacijsko in gradbeno dovoljenje.

Zemljišče se bo na kraju samem razparceliralo po želji interesentov.

Vse ostale informacije lahko interesenti dobijo na naši upravi, soba št. 21/II v Zalcu.

Oddelek za zemljišča

ZA MAREC

14. III. — LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72-201
21. III. — OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko, telefon 72-407
28. III. — FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-027
4. IV. — ŠRIBAR Edvard, dipl. vet., Šempeter, telefon 71-080
11. IV. — LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72-201
Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in se konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

Veterinarska postaja
Zalec

V SPOMIN

Slabe 4 mesece po tragični smrti svojega sina je nenadoma in nepričakovano umrl 8. januarja 1971 ANTON DOLINŠEK, kmet iz Ločice pri Vranskem.

Rodil se je 15. 5. 1911 v Ločici pri Vranskem, kot sin kmečkih staršev. Po končani osnovni šoli se je izučil kovaške obrti. Kot kovaški pomočnik je delal do konca leta 1939. Nato je ostal doma na kmetiji. Med NOV je bil na fronti v Strumi, kjer je bil ujet in odgnan v ujetništvo v Nemčijo. Od tu se je vrnil leta 1942. Potem je bil v Slandrovi brigadi. Decembra 1944 je bil ujet in odpeljan v celjske in mariborske zapore. Od tu pa v Dachau. Tu je okusil vse tegobe okupatorja. Leta 1945 se je vrnil iz taborišča domov, kjer je začel s kmetovanjem. Dolga leta je tudi hmeljaril in bil dober hmeljar. Vse skozi pa je bil bolj rahlega zdravja. Razen dela na kmetiji se je udeleževal tudi pri gasilskem društvu Ločica in to od vsega začetka. Po nabavi motorke je bil nekaj časa strojnik, zdaj pa gospodar do smrti.

Slava njegovemu spominu!
PE Vransko

Nekaj misli, sklepov in stališč s prve seje predsedstva konference

aktiva ZMS kmetijskega kombinata „Hmezada“ Žalec

Na prvi redni seji predsedstva 30. 1. 1971 v sejni sobi podjetja so poleg še ne popolne zasedbe članov prisostvovali mentor tov. Goršek Andi, sekretar podjetja tov. Savinek Franc, tajnik družbeno-političnih organizacij tov. Ivančič Franc in mentor MPK tov. Semprimožnik Ludvik.

Po uvodnih besedah predsednika aktiva ZMS Žlender Dragota so gostje okarakterizirali in poudarili pomen mladinske organizacije v podjetju. Iz izvajanja tov. Gorška in tov. Savineka je moč potegniti te misli: Mladinska organizacija ni samo nova družbeno politična organizacija v podjetju, temveč predstavlja pomemben faktor, če se zavedamo dejstva, da je okrog 30 % zaposlenih mlajših od 27 let. Ne sme nam torej biti vseeno, kako se mladi vključujejo in poglobljajo v težave na delovnih mestih in v podjetju, kakšen je njihov odnos do sodelavcev ter kakšno je njihovo pojmovanje pridobivanja materialnih koristi zase in podjetje kot celoto. Iz zaključka izvajanja obeh gostov pa izžareva nadvse pomembna misel za naš mlade, da je treba mladinski organizaciji nuditi vso pomoč in podpirati njeno delovanje. Tudi tov. Ivančič je v svojem referatu poudaril pomembnost mladine in s strani sindikata in ZK obljubljal vso pomoč, hkrati pa izrazil željo, da se vse tri družbeno politične organizacije čim bolj povežejo in skupno delujejo.

V nadaljevanju seje predsedstva pa je beseda stekla zgolj v smeri konkretizacije programa dela našega aktiva. Želja, da je čimveč mladih informiranih o našem delu, mi je narekovala, da vas seznanim s sklepi in stališči predsedstva konference aktiva ZMS našega podjetja, ki so sledeči:

— K Akciji 75 se pristopi z največjo resnostjo in le-ta bo temelj za naše bodoče delo. Program našega dela je treba vskladiti s programom akcije in ju povezati s konkretnimi nalogami in delom. Program pa naj v svojem sestavu nujno zajema predvsem naslednje:

— Vsak mladinec mora od svojih predpostavljanih dobiti opis delovnega mesta, ki mu natančno pojasnjuje obveznosti in pravice, s katerimi se pri svojem vsakdanjem delu srečuje.

— V najkrajšem času je treba zbrati prijave mladih za seminar družbeno političnega in ekonomskega izobraževanja. Vse mlade je nujno informirati o temah in terminih tega seminarja.

— Po delovnih enotah mora biti detaljno obdelan razvojni načrt podjetja, kakor tudi poslovna politika v naslednjih letih. Predsedstvo se zadalži za pripravo kratkega enodnevnega seminarja na katerem bodo te teme obdelane.

— Za bližnje volitve v samoupravne organe podjetja je treba pripraviti kandidatno listo s tem, da se upoštevajo res samo najaktivnejši in najsposobnejši člani našega aktiva. Temu vprašanju je nujno posvetiti največjo pozornost, ker do sedaj mladi niso imeli predstavnikov v samoupravnih organih.

— Mladi se nujno moramo seznaniti s stanovanjsko problematiko v našem podjetju. V ta namen predsedstvo pripravi točne podatke o številu mladih, ki so nujno potrebni stanovanja. Pri tem pa je treba upoštevati vse socialne in finančne težave, s katerimi se mladi srečujejo na poti do stanovanja.

— V zvezi nadaljnjega šolanja in izobraževanja že zaposlenih mladih je treba takoj urediti točno evidenco izrednih študentov, kakor tudi spisek vseh naših štipendistov.

— Mladi moramo dati svoj prispevek h kvalitetnemu izboru novih članov ZK.

— V sodelovanju s sindikalno organizacijo je treba obnoviti in pospešiti športno in rekreativno dejavnost. Zahteva se tudi konkretna zadolžitev enega izmed naših sodelavcev, ki mu je to področje najbližje, da skrbi za načrtno delo na področju športa in rekreacije v našem podjetju.

— Zaradi boljšega informiranja se izdaja list »Beseda mladih« kot priloga podjetniškega glasila »Hmeljar«. Predvidoma prva številka izide že prihodnji mesec.

S konkretizacijo našega delovnega programa pa je bilo končano tudi delo predsedstva na prvi seji. Z enotnimi željami v srcu, da delo mladinske organizacije v našem podjetju steče po edini pravilni poti, smo se gostje in člani predsedstva razšli.

Žlender Drago

KAJ DELAJO V GRIŽAH

Leto dni je za nami. Zato bom napisal, kako in kaj dela SMKP pri nas.

Naša sekcija, ki je po številu članov zelo majhna, šteje samo 25 članov in še teh je nekaj, ki so samo na papirju. Tako nas je malo, ki smo pripravljeni delati. Edino to je dobro, da od teh petnajstih ni nobenega, ki bi se obotavljal. V zadnjem času pa je eden, za katerega si ne bi sami mislili.

Problem nam nastaja ob osipu. Sami vemo, da leta tečejo, mladih pa ni. Pa še tiste, ki so, starši ne puste na seje. Zakaj, ne vem. Morda zato, ker smo radi veseli? Bojimo se, da bo enkrat konec. Starejši odhajajo, mlajši pa ne prihajajo.

Kljub velikim težavam, pa še kar izhajamo. Sodelovali smo tudi na tekmovanju »Kaj veš o kmetijstvu«. Čeprav smo zasedli samo 5. mesto, smo zadovoljni. V okviru sekcij smo imeli kuharski tečaj. Tečaj je obiskovalo 16 tečajnic. Tu se moramo zahvaliti Kmetijskemu kombinatu Zalec za finančno pomoč. Dekleta so obiskovala kuharski nadaljevalni tečaj. Tako so ob koncu opravila izpit in dobila potrdilo o tečaju. Morda pa pride še kateri prav. Če ne prej, ko se bo poročila.

Tečaj je vodila tov. Sepčeva iz Žalca. Za zaključek, ki je bil res pravi zaključek, pa smo videli kaj znajo. Žalostno je le, da ni kljub vabilom bilo nobenega predstavnika kooperacije iz Gotovelj ali Žalca.

I. K.

Udeležence kuharskega nadaljevalnega tečaja v Grižah z neumorno učiteljico Alojzijo Sepec

Namen in program Akcija 75

Predsedstvo republiške konference ZMS se je odločilo, da v sedanjem delovnem obdobju maksimalno usmeri svoje delo v pospešeno kontaktiranje z zaposleno mladino. K temu jih je vodilo spoznanje, da je ta del mlade generacije izredno številčen, saj predstavlja skoraj polovico članstva organizacije zveze mladine in pa dejstvo, da se prav zaposlena mladina v svojih delovnih organizacijah srečuje z izredno pomembnimi, lahko rečemo specifičnimi problemi današnje gospodarske situacije. Seveda pa to niso edini niti ne novi problemi, saj vemo, da zaposleno mladino tare še vrsta drugih ne pomembnih neresenih vprašanj kot na primer: kadrovska in stanovanjska problematika ter vedno znova načenjani problem telesne kulture in rekreacije.

Prav gotovo se predsedstvo republiške konference ZMS zaveda, da vseh teh problemov ni mogoče rešiti čez noč, ker so vedno znova prisotni v večji ali manjši meri in računati je tudi s tem, da nas današnji tempo razvoja vsakodnevno postavlja pred nove aktualne probleme. Ker pa smo mladi do vseh nastalih razmer zelo kritični in neopustljivi, je predsedstvo republiške konference ZMS prišlo do spoznanja, da v današnji situaciji samokritičnost ni več dovolj, če računamo z dej-

stvom, da smo tudi mladi delno soodgovorni za današnje in jutrišnje razmere. Po vsem tem pa nastopa nujnost po dejavnosti, ki naj bi pričela spreminjati nastale situacije. Ugotovitev, da akcijska sposobnost mladih ni zadostna, je narekovala OK ZMS in nekaterim aktivom v delovnih organizacijah, da si prizadevajo čimveč lepих besed spremeniti v dejanja in se pripravijo za borbo za spreminjanje razmer. K vsemu temu pa želi tudi RK ZMS prispevati svoj delež, ki pa bo predvsem v obliki razgovorov, seminarjev in neposrednih stikov z aktivni v delovnih organizacijah.

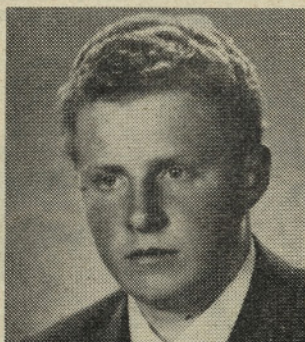
Želja pomagati in vzpodbujati aktivnost v aktivnih ZMS v delovnih organizacijah je tudi rodila idejo o Akciji 75. Program akcije je izredno zanimiv saj vsebuje v svojem sestavu vso tisto problematiko, ki je danes med mlado zaposleno generacijo najbolj živa:

- usposabljanje
- razvojni načrti
- samoupravljanje
- kadrovska politika
- stanovanjska problematika
- telesna kultura in rekreacija
- mladi v zvezi sindikatov, ZK in v samoupravnih organih.

(Nadaljevanje na 12. strani)

IN MEMORIAM - POST FESTUM

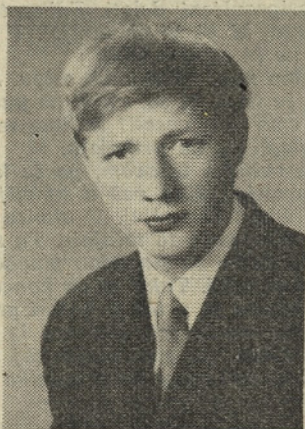
Huda prometna nesreča 14. septembra 1970 v Čep-ljah pri Vranskem je ter-jala življenje 5 ljudi. Uso-da je hotela, da sta bila med temi petimi žrtvami tudi Tonče Dolinšek in Vinko Drole ml. oba iz Ločice pri Vranskem. Bila sta mlada fanta, Tonče je bil rojen 14. 2. 1952, Vinko pa 19. 7. 1952,

Tonče Dolinšek

sta si pri delu vedno poma-gala. Še dobrih 14 dni pred polna življenjskega in de-lovnega elana, zlasti pa do dela na kmetiji. Kot sosedu in nerazdružljiva prijatelja usodnim dnem, sta v času

obiranja hmelja vsak dan vozila Drolčev hmelj v su-šilnico v Ločici, vedno ve-sela, nasmejana, brezskrb-na, polna želja po življenju.

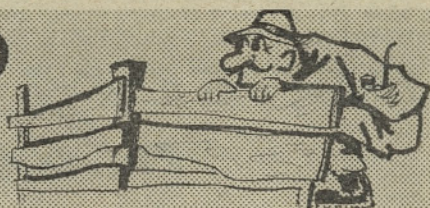
Vinko Drole

Toda neizprosna smrt je hotela drugače, vzela je njuni mladi življenji, za vedno ju je vzela domačim, ki so si toliko obetali od njiju, odvzela ju je zemlji, ki sta jo želela obdelovati in končno vzela ju je druž-bi, kjer sta že aktivno so-delovala. Sodelovala sta pri delu mladih kmet. proizv-jalcev na Vranskem. Ton-četa bo zelo pogrešalo tudi gasilsko društvo Ločica, kjer je delal aktivno kot stroj-nik in namestnik poveljni-ka. Vinka pa bo pogrešala ribiška družina.

Vsi, ki smo ju poznali, ju bomo ohranili v trajnem in lepem spominu.

PE Vransko

POGLED čez

PRAPROT POVZROČA RAKA

Na univerzi v Walesu so stro-kovnjaki odkrili v praproti — predvsem mladi — snov, ki povzroča raka pri živalih, še celo pri nekaterih potomcih so odkri-li tumore.

KOKOŠI BREZ PERJA

V Kaliforniji se je posrečilo ne-kemu znanstveniku vzgojiti koko-ši brez perja. Koliko dela bi si prihranili pri klavnicah? A žal so jih piščanci razočarali. Bili so preveč občutljivi za prepih in mraz.

»GRANNY SMITH«

je trenutno najbolj iskana jabla-nova sorta in tudi najboljše pla-čano oziroma prodano jabolko.

Ta sorta je odporna proti poz-nim pozebam, so ugotovili na južnem Tirolskem.

VELIKA ZDRUŽENJA

Zahodna Srbija ima z združitvijo »Rudninke«, »Srbijanke«, »Pod-gorke« in »Petrinje« verjetno naj-večji kombinat v Jugoslaviji.

V Makedoniji pa se je združilo 8 največjih kombinatov. »Tikveš«, »Pelagonija«, »Zitomakedonija«, »Crvena Zvezda«, »Povardarje«, »Ovčje polje«, »Skopsko polje« in »Kumanovo«.

NIZKE ODKUPNE CENE KROMPIRJA

Zaradi dobre krompirjeve letine so cene krompirja padle lani v državah zahodne Evrope in v dr-žavah EGS na od približno 29 do 39 dinarjev za 100 kg.

AVTOMATI Z MLEKOM

Proizvajalci mleka v nemškem mestu Giessnu so po vseh večjih zbirališčih ljudi od šol do tovarn in uličnih vogalov postavili av-tomate za mleko. Tako želijo vnovčiti presežek mleka.

— — —

Zahodni Nemci so v letih od 1954 do 1969 povečali povprečno moč svojih traktorjev od 17,5 KM na 43,5 KM. S tem so povečali te-žo traktorjev in zmogljivost pri-ključkov.

ZLATA POROKA

Februarja sta v krogu osmih od enajstih otrok, 21 vnukov in šestih pravnukov vedro proslavila petdeset let skupnega življenja 71-letna Frančiška in 73-letni Blaž Zakonjšek v Marija Reki nad Preboldom.

NAPOVEDI

Na Gregorija suknjico doli, južnico gori. Če je na 40 mučnikov lepo, bo 40 dni ostalo tako. Kdor trto sušca reže, jeseni z vinom dolg odreže.

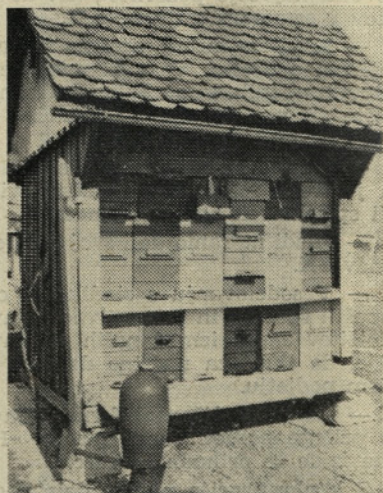
UGANKA

Prirohni in prisopiha vendar nima pljuč, da diha; brez jezika kakor med sneg polize nam in led.

(šn!)

MANJŠI LANSKI PRIDELKI

Leta 1970 smo po oceni pride-lali 3,800.000 ton pšenice ali 1,200.000 ton manj od potreb, 7,000.000 ton koruze ali 250.000 ton manj od potreb, 320.000 ton sonč-nic ali 100.000 ton manj od po-treb.

Na toplem soncu se čebele mar-ljivo trebijo

Popis prebivalstva

OBCINSKA KOMISIJA ZA POPIS PREBIVALSTVA IN STANOVANJ SO ZALEC OBVESČA VSE OBCANE, DA BO POPIS PREBIVALSTVA IN STANOVANJ V ČASU 1. DO 10. APRILA 1971.

Občane prosimo, da sodelujejo s popisovalci, ki jih bodo v navedenih dneh obiskali, pri čem bolj natančnem izpolnje-vanju popisnic gospodinjskega lista in stanovanjskega lista.

Popisovalci bodo v vseh gospodinjstvih zajemali tudi podatke o družinskih članih, ki so začasno odsotni in na delu v tujini.

Vsi občani bodo popisovalcem zelo pomagali pri nji-hovem delu, če bodo imeli pripravljene natančne izmere sta-novanjskih prostorov in stanovanjskih pritklin.

Popis bo na osnovi zakona o popisu prebivalstva in sta-novanj, ki zavezuje vsakega občana, da mora dajati popis-ovalcem natančne podatke.

OBCANI! Z VAŠIM SODELOVANJEM OMOGOČITE NEMOTEN IN USPEŠEN POPIS!

OBCINSKA KOMISIJA
ZA POPIS PREBIVALSTVA IN STANOVANJ

PREGOVORI

Če ne moreš pomagati, vsaj ne zaviraj.

Bolje tanek mir, kakor tolst prepir.

Dokler živi, nikdar se človek ne izuči.

(Nadaljevanje z 11. strani)

Kdo so nosilci akcije? Pred-vsem aktivni, ki so bili izbrani, sa-mi. Republiška konferenca ZMS jih je izbrala tako, da je upošte-vala velikost delovne organizacije, število mladine in pa nujnost, da so zastopane vse občine v Slove-niji. Prav gotovo bodo imele po-membno nalogo poleg aktivov iz delovnih organizacij in RK ZMS tudi vse občinske konference ZMS. Ker pa vse to ne bi bilo za-gotovilo za uspeh akcije, RK ZMS računa tudi na pomoč samouprav-nih organov, sodelovanje s strani organizacije ZK, Zveze sindika-tov in direktorjev izbranih delov-nih organizacij.

Žlender Drago

Milan VERONEK, kmetijski inženir

Spomladanska dela in uvajanje nekaterih strojev v hmeljarsko proizvodnjo

(Povzetek s predavanja na seminarju hmeljarskih strokovnjakov — 2. februarja 1971)

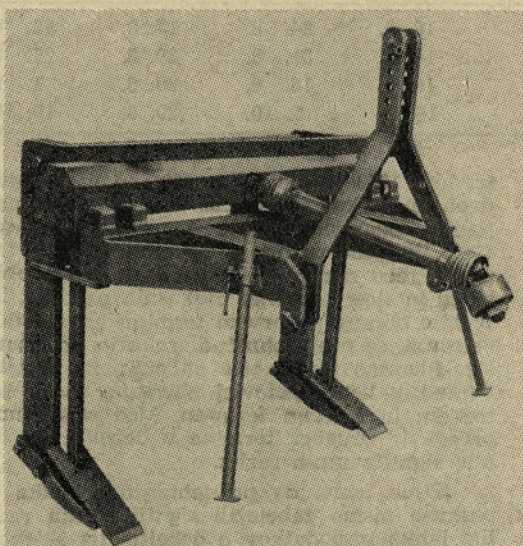
Kljub dolgoletnim delovnim navadam se način hmeljarjenja hitro spreminja. V to nas silita gospodarnost in vedno večje pomanjkanje delovne sile, tako da brez večje udeležbe strojnega dela hmeljarske proizvodnje v takem obsegu ne bi več zmogli. Trenutno se najhitreje uveljavljajo obiralni stroji, sledili bodo še drugi kot so stroj za obrezovanje, odkopavanje, za katere je med hmeljarji precejšnje zanimanje. Uvajanje teh bo še bolj pomagalo pri varčevanju z delovno silo. Pri tem pa ne bi smeli pozabiti tudi na varčnost pri delu s stroji.

Spomladanska dela naj bi se začela s pravo nasadov za ročno ali strojno rez. V obeh primerih moramo težiti za tem, da štor oziroma vrsto čim bolj odgrnemo, da lažje obrežemo. V ta namen je potrebno čim se zemlja osuši, hmeljišča prebrnati in odorati s plugom ali strojnim odkopalnikom. Sledi še ročno odkopavanje, ali pa že strojna rez.

Poraba delovnih ur za 1 ha hmeljišča pri ročni in strojni rezi

Vrsta dela	Ročna rez		Strojna rez	
	T. ure del.		T. ure del.	
Odkopavanje z odkopalnikom	2	2	2	2
Odkopavanje za odkopalnikom	-	46	-	-
Odkopavanje vrst med drogovi	-	22	-	22
Ročna rez	-	54	-	11
Rez z rezalnikom	-	-	3	3
SKUPAJ	2	124	5	38

Primerjava obeh načinov rezi pokaže, da obrezovalnik za hmelj nadomesti 86 ur ročnega dela, delež strojnega dela pa se pri tem poveča za 3 ure. Sprostitev delovne sile je precejšnja. Temu ustrezen je tudi finančni efekt. Še ne izkoriščena prednost strojne rezi hmelja pa je tudi v tem, da bo mogoče s stroji obrezati večino nasadov v optimalnem času za rez na posameznih področjih. Strojna rez bo še pridobila na pomenu v nasadih z novo tehnologijo, ker se bo število rastlin zaradi novih

Podrahljač »BRENIG« z gibljivimi lemeži

razdalj sajenja skoraj podvojilo. Pri tem delež strojnega dela za odkopavanje in rez ne bi nič večji, pričakujemo pa večje pridelke.

Po rezi sledi napeljava vodilne žice ali vrvice oz. postavljanje opore. Polipropilenska vrstica se je z ozirom na praktičnost in primernost povečini hitro uveljavila. Vendar so se na večjih hmeljskih obratih pojavile težave pri strojni napeljavi vrvice. Ker je ni mogoče sidrati v zemljo, če je vetrovno vreme, lahko zaradi neugodnega vremena opremijo s tem vodilom le del žižnic. Ročne napeljave vrvice pa veter ne ovira in je zaradi tega primernejša.

Poraba delovne sile pri ročni in strojni napeljavi

Vrsta dela	Ročna napeljava in enoletni kaveljčki		Strojna napeljava, vezanjem	
	T. ure del.		T. ure del.	
Čiščenje žične mreže	-	-	6	24
Napeljava vodil iz vrvice	-	82	4	16
Napeljava vodil vrvice na robu žižnice	-	16	-	16
Sidravanje vodil iz vrvice	-	-	-	48
SKUPAJ	-	98	10	104

Pri strojni napeljavi je potrebno poleg strojnega dela še celo več ur ročnega dela. Drugače je seveda pri žici 1,2 mm, kjer je storilnost pri ročni napeljavi precej nižja kot pri vrvi. Iz razpredelnice je tudi razvidno, da skoraj polovico delovnega časa (46 %) pri strojni napeljavi porabimo za sidranje vrvice v zemljo. Za to delo je potreben posebej hod delavcev in je efekt zato še toliko slabši. Strojna napeljava vrvice torej ni ugodna in se bistveno najbrž ne bo povečala.

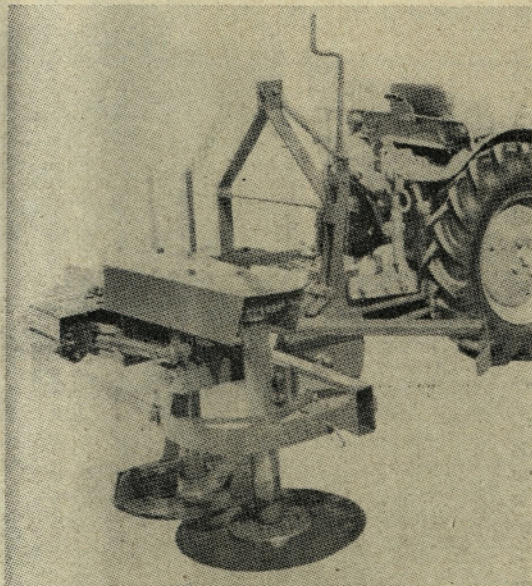
Večjim obratom bo k premostitvi težav pri napeljavi vodil ne glede na način, pripomogla tudi strojna rez, saj bo za odkopavanje in rez namenjena delovna sila lahko po strojni rezi napeljala vodila.

Stroji za rez, ki se nam danes ponujajo, se med seboj razlikujejo po delovnih organih in načinu dela. So nemškega in češkega izvora. Nemški imajo 2 diska z gladkim robom, češki pa en disk z nazobčenim robom.

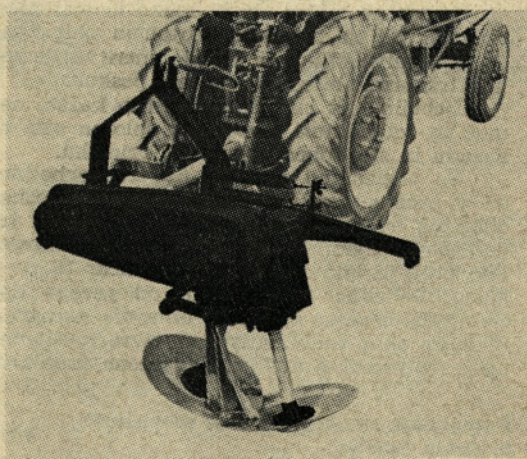
V Nemčiji sta razširjena dva tipa rezalnikov, ki se med seboj razlikujeta po obliki diskov in načinu uravnavanja globine.

Tip Wallner, ki smo ga preizkušali pri nas, ima konkavne diske na poševno nameščenih gredah. Globino rezi naravnava z rimsko matico v tretji točki in sicer tako, da spreminjamo delovni kot oziroma nagib stroja, pod katerim se zajeda v zemljo. Stroj je primeren za bolj globoko sajene nasade. Tip Union, ki ima prav tako dva diska, ki sta ravna, pritrjena na paralelnih gredah, ima za uravnavanje globine podporno kolo. Je primernejši za rez plitveje sajenih nasadov. Globlje sajeni pa morajo biti za rezalnik Union temeljiteje odorani in vrste bolj odgrnjene. Ravna rezi je bolj ravna. Teoretično in kot tudi zatrjuje proizvajalec, odstrani stroj zaradi tega več stranskih poganjkov, ki niso zaželeni.

Ob vedno večji obremenjenosti in izkoriščanju zemlje se je pokazala tudi potreba po globokem rahljanju hmeljnih nasadov. Tipalni poskusi, kakor tudi poskusi na večjih površinah so pokazali, da globoko rahljanje — podrahljavanje ugodno vpliva na rahlost in prostopnost tal in ustvari sredino, v kateri se korenine hmelja bujno razširijo in razrastejo v

Obrezovalnik »UNION«

Obrezovalnik »WALLNER«

globino ter tako povečajo aktivnost rastline. Ker je plast zemlje, ki jo z običajno obdelavo ne dosežemo več (v globini pod 20 cm) s hranili slabše, često tudi slabo, z vodo pa dobro založena, bo podrahljavanje imelo popolni učinek šele takrat, ko bo kombinirano še z dognojevanjem spodnjih plasti zemlje. Če bi po tem postopku podrahljali zemljo za nove nasade (predpriprava zemlje), pred sajenjem pa le še orali, bi se izognili marsikateri poznejši nevšečnosti. Mladi nasadi pa bi imeli dobro osnovo za velike pridelke.

Veronek Milan

Vpliv strojnega obiranja na pridelek hmelja

Rastline, ki se razen s semenom razmnožujejo še s podzemnimi deli, imajo to lastnost, da si proti koncu vegetacije, v času zorenja nakopičijo v koreniko asimilatov, to je rezervnih hranilnih snovi. S pomočjo teh odženejo v naslednjem letu nove poganjke, ki se olistajo in začno asimilirati.

Če proces zorenja predčasno prekinemo, s tem da odstranimo nadzemne zelene dele rastline, pri hmelju je to pri strojnem obiranju, jo bolj ali manj oslabimo, ker pač prekinemo dotok asimilatov v koreniko, kar se odrazi bolj ali manj na rasti, pa tudi na pridelku v prihodnjem letu.

Termin	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
1.	21. 9.	25. 8.	27. 8	16. 8.	24. 8.	17. 8.	22. 8.
2.	1. 10.	2. 9.	3. 9.	16. 8.	31. 8.	20. 8.	27. 8.
3.	12. 10.	15. 9.	19. 9.	16. 8.	16. 9.	25. 8.	1. 9.
4.	22. 10.	1. 10.	1. 10.	16. 8.	7. 10.	29. 8.	19. 10.

Količino pridelka po posameznih postopkih smo tehtali leta 1966, 1969 in 1970. V letih od 1968 do 1970 smo izmerili tudi debelino trt vseh rastlin v poskusu.

Pridelek hmelja po terminih na ha v kg					
Leto	Postopek	1	2	3	4
1966		1782	1482	1604	1874
1969		1031	1038	1333	1125
1970		1484	1794	1684	1851

Premeri trt po terminih obiranja v mm					
Leto	Postopek				
	1	2	3	4	
1968	5,92	6,50	7,06	6,92	6,60
1969	7,56	7,81	8,07	8,31	7,93
1970	6,79	7,60	7,55	7,78	7,40
Povprečje	6,75	7,27	7,56	7,67	7,31

Pri ugotavljanju pridelka smo opazili, da pozno strojno obiranje oziroma rezanje hmeljevine, ni bistveno znižalo pridelka. To kažejo podatki iz leta 1966 in 1969. Prvi termin strojnega obiranja v letu 1969 je bil 17. avgusta, torej bolj zgodaj, povprečni pridelek štirih ponovitev pa je bil sicer nekoliko manjši, vendar ne toliko, da bi lahko to statistično dokazali in pripisali strojnemu obiranju.

Zanimivo sliko pa kažejo meritve debeline trt, pred obiranjem na tem poskusu.

Debelina trt in košatost rastlin kažeja na moč in rodovitnost ter dajeta splošen vtis o nasadu in sta dober pokazatelj pridelka.

Če pogledamo podatke meritve debeline trt v poskusu, vidimo, da je bila povprečna debelina trt po letih različna. V letu 1968 je pod povprečjem in nizka. Strojno obiranje leto prej, je bilo zelo zgodaj, in sicer 16. avgusta. Debelina trt po letih od prvega do zadnjega termina strojnega obiranja narašča. Podatke smo tudi statistično izvednotili in ugotovili značilne razlike. Povprečna debelina

Toda tudi s strojnim delom ne moremo, oz. ne smemo v skrajnosti. Prav je, da skušamo čim več operacij opraviti s stroji, toda pri tem moramo misliti in delati tako, da strojno delo ne bo prekomerno in brez potrebe naraslo. Tudi strojno delo je treba spraviti le na nujno potrebo. Če grobo razčlenimo npr. poletno obdelavo, vidimo, da bi lahko z vključevanjem škropljenja s herbicidi zapleveljenost hmeljišč bistveno zmanjšali. Z ozirom na to bi lahko odpadlo marsikatero kultiviranje,

morda celo osipanje, ki jim je največkrat namen samo uničevanje plevelov. Če bi nasadi ne bili zapleveljeni oz. visoko osuti, se lahko kaj hitro spremeni način jesenske obdelave oz. odgrinjanja, ki pri strojni rezi sploh ne bi bilo več potrebno. Torej se vsa obdelava kaj hitro bistveno spremeni, posebno kadar vključimo nove ukrepe in sredstva ali ta kombiniramo. Na vsak način pa bi več dinamike pri tem prej privedlo do rezultatov in ločilo koristno od tistega, za kar samo mislimo, da je dobro.

S poskusom smo skušali ugotoviti vpliv predčasnega rezanja hmeljevine po ročnem obiranju hmelja na pridelek v naslednjem letu, pozneje pa negativni učinek predčasne rezi trt zaradi strojnega obiranja hmelja. Poskus smo nadaljevali leta 1964 v 4 ponovitvah. Hmeljevino smo rezali oz. strojno obirali v 4 različnih terminih, razen leta 1967, ko je bil ves poskus strojno obran sočasno. Naslednja leta pa se je začetek rezi ravnal po tehnološki zrelosti hmelja.

Termini rezi hmeljevine oz. strojnega obiranja po letih.

trt leta 1968 je bistveno nižja od naslednjih dveh let, za kar smatramo, da je pretežno posledica zgodnjega strojnega obiranja v letu 1967. Bistvene razlike v debelini trt smo izmerili med različnimi termini strojnega obiranja in sicer: rastline poskusnih parcelic, ki so bile obrane po prvem terminu na začetku obiranja, še pred tehnično zrelostjo, so imele signifikantno tanjše trte od onih, ki so bile obrane v drugi polovici obiranja, to je po tretjem in četrtem terminu. Med rastlinami prvega in drugega termina v debelini trt ni bilo signifikantnih razlik.

Kljub temu, da pri tehtanju pridelka v poskusu nismo zabeležili signifikantnih razlik, lahko iz podatkov o debelini trt sklepamo, da lahko strojno obiranje bistveno zniža pridelek hmelja, ker se je debelina trt rastlin in s tem tudi moč nasada bistveno zmanjšala. Vendar z ozirom na rastne talne prilike o določenem znižanju pridelka ne moremo govoriti, ker so pač te od nasada do nasada in iz

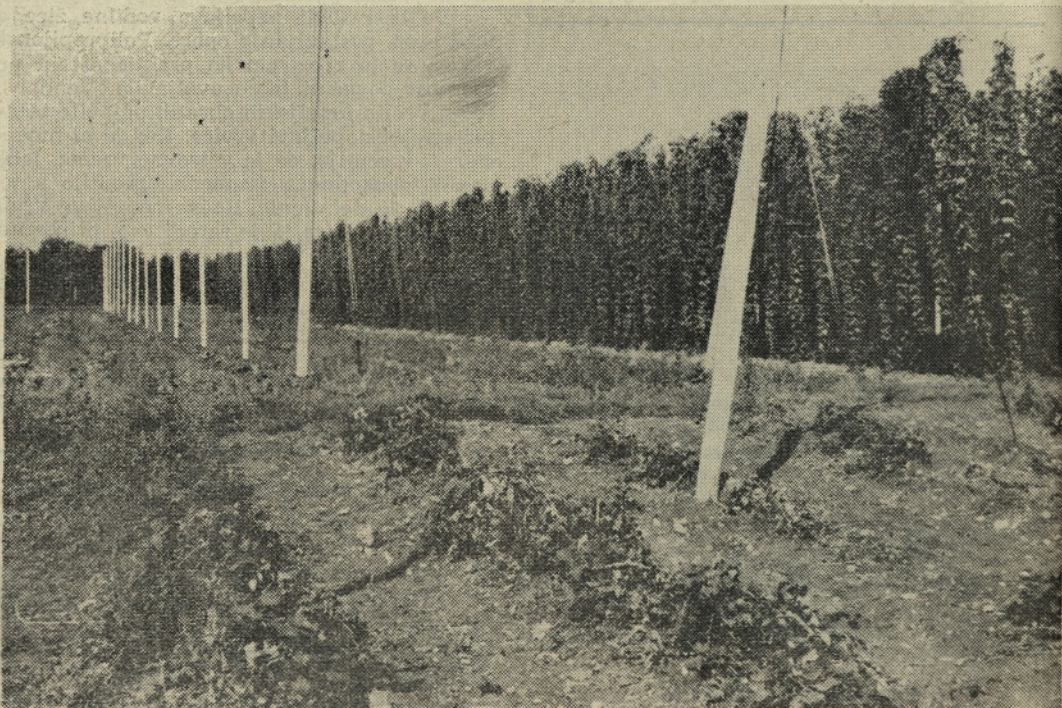
leta v leto različna. Računati pa je, da bo negativni učinek strojnega obiranja hmelja, posebno še pred tehnično zrelostjo izrazitejši ob slabih in talnih prilikah in le nezaten in neopazen v boljših rastnih pogojih. To so potrdila tudi opazovanja v široki praksi. Torej, ker je negativni vpliv strojnega obiranja na pridelek v različnih pogojih večji ali manjši, lahko zaključimo, da ga je z izboljšanjem okoliščin in skrbno nego rastlin možno spraviti na najmanjšo mero. Začetek naj bi bil že pri sajenju, oziroma pripravi zemlje in sadilnega materiala za nove nasade.

Pri oskrbi starih nasadov bo treba posvetiti več skrbi strukturi zemlje, ki jo največkrat pokvari nasilna in pretirana obdelava.

Dognojevanje zemlje z mineralnimi gnojili naj bo harmonično, pri tem pa je treba upoštevati založenost zemlje s hranili. Pretirano gnojenje v poskusih ni povečalo pridelka hmelja. Poskušali smo tudi dognojevanje z dušičnimi gnojili takoj po strojnem obiranju, kar pa ni dalo pozitivnih rezultatov, verjetno bi pa ugodno vplivalo na pridelek rahljanje spodnjih plasti zemlje in vnašanje gnojil, predvsem fosfornih in kalijevih, v manjši meri pa mogoče tudi dušičnih na večjo globino, z ozirom na razraščenost korenin hmelja. S tem bi povečali aktivnost in razraščanje korenin v spodnjih plasteh, ki so s hranili slabše a z vodo bolj oskrbljene, stroji za to že tudi obstojajo.

Za zmanjšanje slabih posledic strojnega obiranja, kot sta pokazala poskus in praksa, bo treba vsako leto tudi resneje razmisliti o začetku obiranja, saj vidimo, da je to pred tehnično zrelostjo izredno škodljivo, pa tudi teža storžkov še ni ustaljena.

Jasno je, da zaradi strojnega obiranja z enim ukrepom pridelka ne bomo mogli obdržati na primerni višini in bo treba pri obstoječih nasadih izkoristiti vse možnosti, ki se nam ponujajo, nove pa zasajati na ugodnejšo razdaljo, ki bo omogočila več strojnega dela, večji rastni potencial nasada, pa ožje razmerje med storžki in hmeljevino ter večji pridelek.

Prezgodnje strojno obiranje zmanjšuje pridelek hmelja ➡

Prevozni stolp za obešanje vodil in vzdrževanje žičnic

Zaradi vse večjega pomanjkanja delovne sile in povečanja hmeljnih površin se kooperanti vse bolj zanimajo za manjše in prevozne stolpe za obešanje vodil in vzdrževanje žič-

nic. Stolpi, kakršne imajo obrati lastne proizvodnje, za kooperante niso primerni. So preveliki in zahtevajo traktor Fe 35, ki jih večina hmeljarjev nima. Poleg tega so nepraktični,

ker so montirani na traktor. Kmet, ki uporablja ta traktor tudi za druga dela, bi z montažo in demontažo izgubil preveč časa. Zato je veliko primernejši stolp, ki ni odvisen od tipa traktorja in ne ovira kmeta pri drugih delih. Zato smo se v dogovoru s KK — kooperacijo odločili, da izdelamo načrt za vlečen stolp.

Stolp sestoji iz treh delov: podvozja, telesa stolpa in mostu stolpa.

1. Podvozje stolpa: (poz. 1 na skici) je izdelano iz normalnih U 10 profilov, ki so zvarjeni. Za oporo nosilnim stebrom telesa stolpa so na profile privarjene železne plošče debeline 10 mm. Telo stolpa je z vijaki privito na te podstavke. Priklopimo ga s cevjo debeline 1,5" in priključno ploščo debeline 15 mm, ki je v to cev uvarjena. Zaradi različne velikosti koles in različnih višin priklopov pri raznih tipih traktorjev bo potrebno višino priklopa prilagoditi posameznemu primeru. Važno je le, da stolp stoji popolnoma vodoravno. Kolesa in osi so od kmečkega voza. Po možnosti naj bodo sprednja in čim širša. Os je prerezana na pol in vtaknjena v vodilni štirikotni profil, kjer je fiksirana z dvema vijakoma. Na ta način je možno spreminjati širino koloteka.

2. Telo stolpa (poz. 2) je varjena konstrukcija. Nosilni stebri so iz cevi debeline 1,5", prečke pa iz cevi 0,5". Nosilni stebri so visoki 4,3 m. Telo je veliko 0,8 x 0,8 m. Telo stolpa je na podvozje privito s 16 vijaki.

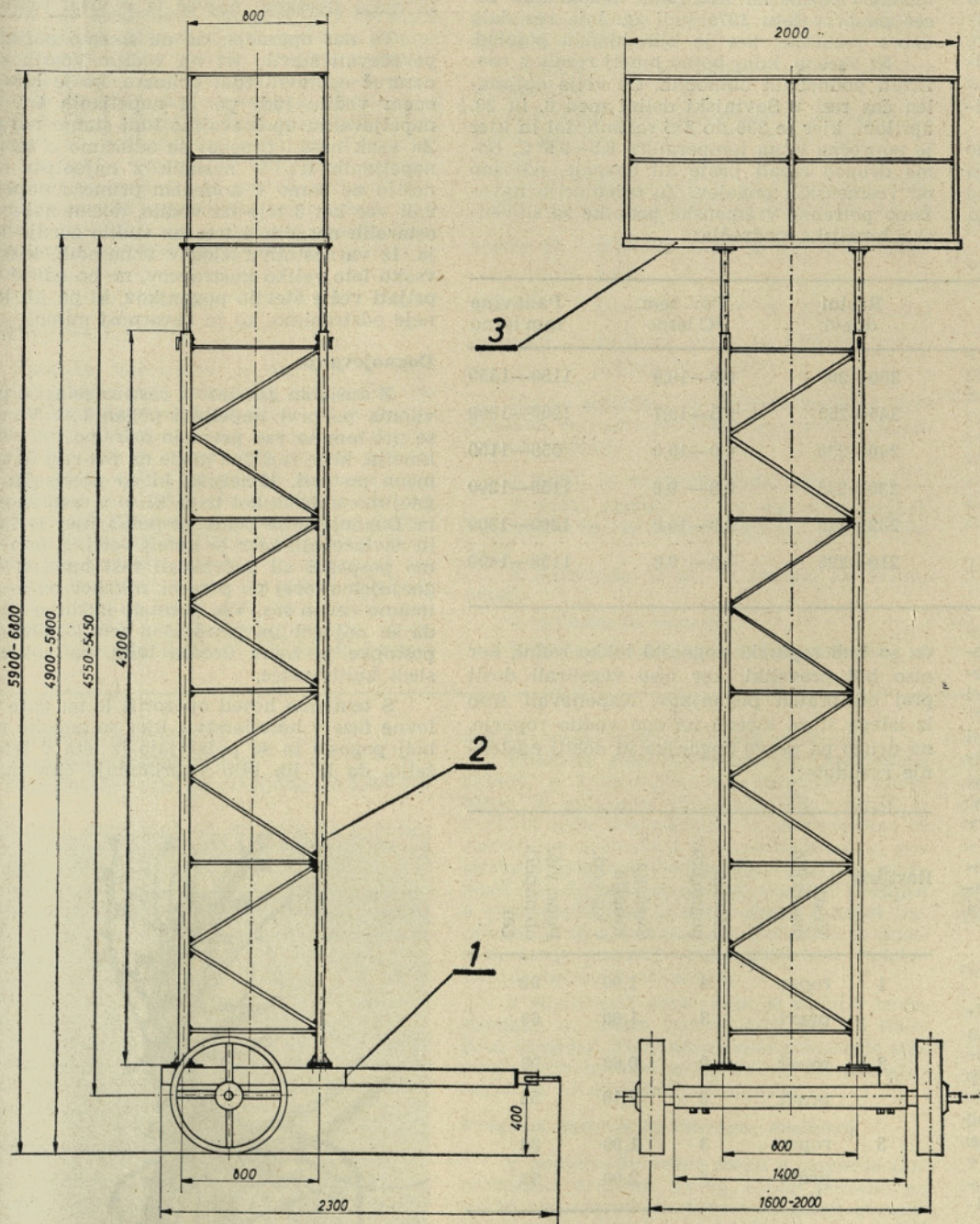
3. Most stolpa (poz. 3) je prirejen za obešanje vodil v dveh vrstah. Okvir košare je narejen iz kotnih profilov 35 x 35 x 4. Pod je iz desk 24 mm. Ograja je iz cevi 3/4" in je visoka 1 m. Velikost košare je 0,8 x 2 m. Na profile okvirja sta privarjeni dve plošči debeline 10 mm, nanje pa 4 noge stolpa, ki so iz cevi 1" in se pogreznejo v nosilne stebre stolpnega telesa. Na ta način lahko spreminjamo v intervalih po 10 cm višino stolpa skupno za 90 cm. Košaro lahko obrnemo tudi v vzdolžno smer.

Stolp je visok v najnižji legi in s kolesi premera 70 cm 5900 mm, dolg pa 2300 mm, širina koloteka pa je od 1600 do 2000 mm.

Material za stolp stane predvidoma 1000 do 1200 din, delo kovača oziroma ključavničarja pa ca. 600 din. Stolpe po teh načrtih izdeluje kovač OREŠNIK Andrej iz Arje vasi, in to po dveh variantah:

- a) ves material nabavi sam
- b) izdelava stolp iz prinesenega materiala in zaračuna le delo.

Načrti za stolpe in vse podrobnejše informacije so na razpolago pri avtorju članka na Inštitutu za hmeljarstvo in pri ing. Semprimožniku na upravi KK kooperacija.

PREVOZNI STOLP: 1. podvozje stolpa — 2. telo stolpa — 3. most stolpa

Milan DOLINAR, dipl. ing. agr.

POSPEŠEVALNA SLUŽBA PRIPOROČA HMELJARJEM

Povzetek iz referata na seminarju hmeljarskih strokovnjakov v Žalcu, dne 2. in 3. februarja 1971.

Pospeševalna služba v hmeljarstvu bo v letu 1971 enaka kot v letu 1970, sestavljena bo iz:

- Rednih 14-dnevni obhodov po obratih, razen v KK »Hmezad«. Obhodi na KK »Hmezad« se vršijo po potrebi in na poziv.
- Rednih 14-dnevni sestankov s tehnologi in pospeševalci v Žalcu, kjer bodo poleg rednih navodil iz agrotehnike in varstva tudi demonstracije strojnih priključkov, naprav in delovnih postopkov.
- Izobraževanje kadrov na področju hmeljarstva.
- Izdajanje informacij.

Detajlni programi za obhode in sestanke bodo izdelani kasneje. Pospeševalno službo bo za Koroško, Zgornjo dravsko dolino, Dravsko in Ptujsko polje vršil Kmetijski zavod Maribor, na ostalem hmeljarskem področju v Sloveniji pa Inštitut za hmeljarstvo Žalec.

Rednih obhodov po obratih KK Žalec ne bo, razen na poziv. Obrati KK Žalec imajo, ker so blizu inštituta možnost prihajati sami po navodila na 14-dnevni sestankih in k posameznim raziskovalcem.

Na osnovi lanskoletnih izkušenj bi se morali pogovoriti o nekaterih najbolj perečih problemih in pomanjkljivostih v proizvodnji.

Temeljna obdelava

Pri izvedbi temeljne obdelave v glavnem ni hudih napak. Tu in tam je zaradi nespretnosti in površnosti traktorista bilo izoranih nekaj štorov, kar je v večini primerov posledica slabega osipanja, vijugasto posejanega hmelja in zapleveljenosti. Bolj boleče pa je stalno zamujanje pri temeljni obdelavi. Mnogi hmeljarji jo opravijo šele spomladi.

V lanskoli dolgi zimi je zaradi tega prišlo na vrsto odoravanje (ponekod tudi še gnoje-

nje s hlevskim gnojem) v času, ko bi morali hmelj že odkopavati in obrezovati. Da je bila temeljna obdelava zaradi mokre zemlje težka, da je kakovost dela bila slaba ter da se je še bolj skvarila struktura, ni treba posebej poudarjati.

Odkopavanje in rez hmelja

Pri odkopavanju še vse preveč uporabljamo motiko. Če že stroj za rezanje hmelja počasi prodira v naša hmeljišča, bi morali redno uporabljati strojni odkopalnik, tako kot motiko in nož doslej. Z delovno silo, ki bi jo sprostili zaradi tega, bi lahko pravočasno pričeli z napeljavo vodil in si olajšali delo, saj pri tem delu prekopljemo nešteto kubi-kov težke zemlje. Strojni odkopalnik lahko opravi na očiščenih njivah, če je zemlja pri-merno vlažna, do 70 % dela.

Rez hmelja je kakovostno iz leta v leto slabša. Zaradi slabo odkopanih štorov ostaja v zemlji polno neobrezanega enoletnega lesa in roparjev, pogosto je hmelj rezan previsoko (do 5 cm dolg reznik) in podobno.

Območje	Rastni dnevi	Pov. tem. °C letno	Padavine mm letno
Bela Krajina	250—260	9,9—10,9	1150—1350
Krško polje in Spodnje Posavje	245—255	9,5—10,7	1000—1300
Dravsko polje s pritoki Dravinje in Ščavnice	240—250	9,0—10,0	950—1150
Porečje Savinje in Zgornje Sotle	230—235	8,8— 9,6	1150—1200
Osrednja Dolenjska z dolino Mirne	232—238	8,9—10,0	1200—1300
Porečje Zgornje Drave in Koroško	210—225	7,5— 8,6	1150—1400

Upoštevati moramo še razlike v podneb-nem območju samem, zato so podatki nave-den od — do. Naj omenimo, da je razlika pri poprečni temperaturi za 1°C v pričetku ve-getacije razlika za 5—7 dni. Tako bi morali hmelj obrezovati od 25. marca (ali celo jeseni) v Kotljah, takoj 1. aprila v Zgornji Savinjski dolini v Radmirju in Zg. Dravski dolini (Slov. Gradec—Dravograd) itd. po 12. aprilu pa v Brežicah in Metliki.

Poleg tega moramo pri času rezi upošte-vati še druge okoliščine kot so: starost nasa-da, »topla« ali »hladna« zemlja, strojno ali ročno obran hmelj in podobno.

Pravilna odbira poganjkov

Pravilna odbira poganjkov je toliko važno, čim bolj površno je bil hmelj obrezan in če je bil prezgodaj obrezan. Ni vseeno ka-tere poganjke bomo odbrali. Osnovni princip mora biti: napeljujemo najbolj krepke — de-bele poganjke (ne najdaljše, ki so običajno roparski), zdrave nepoškodovane in izenačene. Krepki poganjki so običajno iz sredine štor a v rasti nekoliko nižji od onih, ki rastejo od ro-ba štor a. Zato moramo pri štoru najprej očis-titi zunanje poganjke. Zato priporočamo predhodno čiščenje v času po rezi do redne napeljave poganjkov. Nato izločimo tiste prave (npr. dolge) poganjke, ki so šibki (svetlo zelena barva, tanjša trta).

Poganjki morajo biti krepki, pa tudi ize-načeni. Izenačenost njive ni lahko doseči, če imamo v nasadu šibke in močne štor e, ki da-jejo različne poganjke (po višini in debelini). Važno pa je, da so poganjki, ki jih napelje-mo na eno vodilo med seboj izenačeni. Če je razlika v višini poganjkov med sosednjimi štor i npr. 30 cm, ni to nič hudega. Vsak štor posebej je sposoben dati različno visoke po-ganjke. Če pa so na istem vodilu različno dolgi poganjki, se ta neizenačenost rada ma-ščeje.

Razlike v višini med pravimi in roparskimi poganjki so lahko večje od 1 m. Čim zgod-njša je rez čim bolj topla je pomlad, tem večja je razlika. Roparske poganjke ne nape-ljujemo, ker so ti slabo rodni, ker dajo redek cvet, preraščene storžke in neizenačen nasad. V letu, kakršno je bilo 1970 pa smo ugotovili,

Cas rezi

Za količino pridelka je čas rezi bistve-nega pomena. Zgodnja rez že več let nazaj ni dala dobrega pridelka, ker so bile pomladi pretople in je hmelj prehitro rasel. Dobimo sicer bujen nasad, cvetni nastavek pa je re-dek in storžki veliki in preraščeni.

V letu 1970, ko je bila rez opravljena v optimalnem času, to je po 10. aprilu, grobega hmelja nismo imeli. Čeprav je bila pomlad hladna in je hmelj zaostajal v rasti vse do 10. junija za 1 m, je kasneje ob ugodnih vre-menskih razmerah zamujeno nadoknadil. Si-cer pa bi v letu 1970 tudi zgodnja rez dala dobre rezultate, ker je bila hladna pomlad.

Ni vseeno, kdaj bomo hmelj rezali v raz-ličnih podnebnih območjih. Če velja optima-len čas rezi v Savinjski dolini med 8. in 20. aprilom, kjer je 230 do 235 rastnih dni in kjer je poprečna letna temperatura 8,8—9,6°C, bo-mo drugod rezali preje ali kasneje, odvisno od vremenskih pogojev. Za orientacijo nava-jamo potrebne vremenske podatke za sloven-ska hmeljska področja:

da so tudi roparski poganjki lahko rodni, ker niso bili preveliki, ker niso vegetirali dosti prej od pravih poganjkov. Napeljevali smo iz istega štor a ločeno na eno vodilo roparje, na drugo pa prave poganjke in dobili nasled-nje rezultate:

Rastlina	Vrsta poganjka	Število poganjkov	Svežega hmelja v kg/vod.	Popr. viš. ob napelj. cm
1	ropar	4	1,60	92
	pravi	3	1,60	60
2	ropar	2	0,60	98
	pravi	3	2,10	52
3	ropar	3	1,90	86
	pravi	3	2,00	53
Poprečno	ropar	9	4,10	92
	pravi	9	5,70	55

Leta 1970 so dali roparji za ca. 28 % nižji pridelek od normalnih poganjkov. V normal-nih letih pa dajejo roparji dosti manj, po oceni okrog 70 % manjši pridelek. Zato naj velja res posebna skrb napeljavi pravih po-ganjkov.

Napeljava roparjev tudi razširi štor v vse smeri, še posebej v smeri vrste tako, da je vsaka naslednja rez še težavnejša.

Koliko poganjkov bomo napeljali?

Število poganjkov na vodilo zavisi od raz-dalje sajenja in števila vodil na hektar. Naj-primernejše število trt na hektar pa je 17.000 do 20.000 ob primerni razporeditvi vodil na strehi žičnice. V stari tehnologiji, kjer imamo 4.200—4.500 rastlin na hektar je optimalno šte-vilo trt na hektar od 13.000—17.000, ker jih več enostavno ni bilo možno napeljati. V novi tehnologiji pa, ko imamo nasilne žice razpo-rejene na razdalji 1,20 m dosežemo boljšo osvetlitev, lahko napeljujemo več poganjkov

in zato lahko dosežemo večji pridelek. V pet-letnih poskusih je pokazano, da dve trti iz štor a dajo poprečno 1.580 kg na hektar suhega hmelja; s 4 trtami dosežemo 1.860 kg na hek-tar, z 6 trtami 2.020 kg na hektar, z 8 trtami pa 2.050 kg na hektar. Vidimo, da so razlike med 4 in 6 trtami poprečno 160 kg na hektar suhega hmelja, dočim je razlika med 6 in 8 trtami le 30 kg v korist 8 trt.

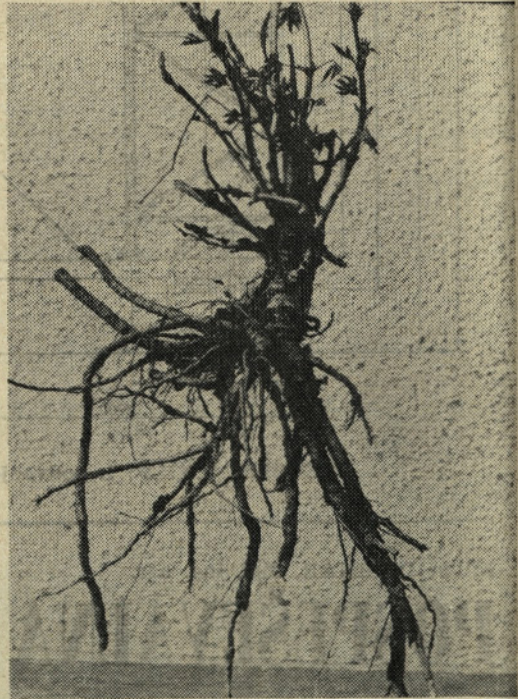
V letu 1970 poskus ni bil postavljen, ta pa bi po vsej verjetnosti pokazal, da je 8 trt na sadilno mesto preveč. Opazili smo, da je v zelo bujnih nasadih bilo preveč zelene mase in malo storžkov, največ le v vrhu rastline,

To nas opozarja, da ne smemo poljubno povečevati število trt na vodilo. Včasih smo namreč ugotovili tudi primere, ko je bilo na enem vodilu tudi po 11 napeljanih trt. Pri napeljevanju upoštevajmo tudi stanje nasada. Za vsak nasad posebej se odločimo o številu napeljanih trt. V nasadih z najboljšo rod-nostjo ne bomo v nobenem primeru napelje-vali več kot 3 trte na vodilo, dočim naj bo v ostarelih nasadih 4 trte na vodilo gornja me-ja. Iz varnostnih razlogov v nasadih, kjer je vsako leto veliko kuštravcev, ne bo odveč na-peljati večje število poganjkov, ki pa jih kas-neje odstranimo, ko je nevarnost mimo.

Dognojevanje

Z dušikom gnojimo v času vegetacije pra-viloma po prvi napeljavi poganjkov. Vendar se pri tem še vse premalo oziramo na višino hmelja, ki je različna glede na čas rezi in vre-mena po rezi. Hmeljišč, ki so previsoka, ne gnojimo sočasno kot tista, ki so v rasti zaosta-la. Dognojevanje bomo pospešili, kjer je treba in zavlačevali, kjer je hmelj večji. S tem bo-mo pospešili ali zadrževali rast hmelja. Do-gnojujemo torej po potrebi, nikakor pa ne, ko imamo ravno čas. Vse premalo mislimo na to, da se naj gnojila zmešajo z zemljo. Delovne postopke je treba urediti tako, da gnojenju sledi kultiviranje.

S tem smo hoteli opozoriti le na tiste de-lovne faze v hmeljarstvu, kjer so napake naj-bolj pogoste in se pojavljajo iz leta v leto, z željo, da bi jih bilo v prihodnje čim manj.

Dobro razvit ukoreninjenec

»Hmeljar« izdaja delavski svet Kombinata Zalec, ureja uredniški odbor: Karel KAC — predsednik, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik, dipl. inž. Miljeva KAC — urednica strokovne priloge, Jože KLANČNIK, dipl. inž. Marija WAGNER, dipl. inž. Anton GU-BENSEK in Ivan KRONOVSEK — člani. — Uredništvo je na Kombinat Zalec, Ulica Zalskega tabora 1. — Glasilo izhaja mesečno v 5.500 izvodih. — Letna naročnina 12 dinar-jev. — Tisk in klišej CETIS grafično pod-jetje Celje.